

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART.

UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

19^e JAARGANG

WOENSDAG 17 OCTOBER 1934

No. 981

NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT.

Curatoren: Mr. G. Vissering, Voorzitter; Ir. A. Plate, Onder-Voorzitter; Mr. K. P. van der Mandele, Penningmeester; Mr. P. Hofstede de Groot; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; L. H. Mansholt; Mr. R. Mees; E. D. van Walree; Ch. J. I. M. Welter; C. J. P. Zaalberg.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN. COMMISSIE VAN ADVIES.

Prof. Mr. D. van Blom; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Jan Schilthuis; Prof. Mr. F. de Vries. Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart. Redacteur-Secretaris: Dr. H. M. H. A. van der Valk. Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam. Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postcheque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartalbericht f 1,—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruijgeplaatweg.

INHOUD.

	Blz.
HET VRIJWILLIGE FILIAALSISTEEM door J. F. ten Doeschate.....	904
De toekomst van de Duitse Rijksmark door J. W. F. Slinging	906
De contingentteering van den steenkoleninvoer door W. P. R. van der Drift	908
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het vraagstuk van den buitenlandschen handel van Sovjet-Rusland door Prof. Dr. B. Brutzkus	909
AANTEKENINGEN:	
De beteekenis van de Nederlandsche industrie.	912
Tinrestrictie en het vraagstuk van de vervanging. ..	914
Consequenties van den bouw van reuzenschepen met regeeringssteun	916
De zichtbare suikervoorraden in de wereld	916
INGEZONDEN STUKKEN:	
Internationale vergelijkbaarheid van indexcijfers der groothandelsprijzen en der kosten van het levensonderhoud door Dr. R. Claeys met Naschrift door Dr. J. G. Stridiron	916
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Augustus 1934	918
Giro-omzet bij De Nederlandsche Bank	918
Productie der Steenkolen, Bruinkolen en Zoutmijnen	918
ONTVANGEN BOEKEN	918
STATISTIEKEN	919—922
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten:	

16 OCTOBER 1934.

Kon er voor eenige weken nog geconstateerd worden, dat er voor de langere termijnen nog belangstelling bestond, de laatste dagen zijn ook de prijzen van langer loopend schatkistpapier teruggegaan. Zoo is 5-jarig papier van 2¼ op 2¼ pCt. teruggelopen, 3-jarig van 2¼ op 2³/₁₆ pCt. en 1-jarig van 2 op 1⁷/₈ pCt. Driemaands schatkistpapier noteert ⁷/₁₆ pCt. tegen bankaccepten ½ pCt. In de prijzen voor call en prolongatie kwam nog steeds geen verandering.

* * *

Het Pond Sterling is uiteindelijk weder een kleine fractie lager gekomen. Hoewel de fluctuaties niet groot waren — de koersen bewogen zich de geheele week tusschen de 7.17 en 7.23 — was de markt voor het Pond moeilijk, daar men uiterst voorzichtig is bij gebrek aan eenigen houvast voor de toekomst zoowel van het Pond als van den Dollar. Men doet niet meer dan strikt noodig is; een iets grootere vraag of eenig aanbod doet zich direct gevoelen. Ook de \$/£ koers, die tot 4.89¼ opliep, was zeer gevoelig en reageerde vaak op het onverwachtst. Na op 4.95 te zijn gekomen, kwam het slot op 4.91. Het verloop van den Ponden-koers was hier als volgt: 7.20—7.18½,—7.23—7.17½—7.23—7.18½. Dollars waren tenslotte iets lager — 1.46⁹/₁₆—1.46¾ — na voorbijgaand tot 1.45¼ te zijn gedaald. Marken veranderden maar weinig; zij handhaafden zich op het hooge niveau 59.40. Zeer sterk aangeboden waren Registermarken, waarvan de prijs aanzienlijk terugliep. Ook Effektensperrmarken waren lager. De Fransche Franc veranderde uiteindelijk niet veel, 9.72%. Van de overige wisselkoersen valt weinig te melden; zij veranderden bijna niet.

Op de termijnmarkt ging wel een en ander om. Het waren wel hoofdzakelijk Ponden op 3-maands levering, die vooral uit Londen hier gezocht werden. Niettegenstaande de geregelde vraag is het disagio tijdelijk tot 1½ c. opgelopen; bij het slot werd weder op ⁷/₈ c. onder den contanten prijs gedaan. In de termijnkoersen voor Dollars kwam geen wijziging. In goud ging weinig om; de prijzen wijzigden zich niet.

HET VRIJWILLIGE FILIAALSYSTEEM.

Wanneer de professioneele beoefenaren der economie zich tot dusverre nog slechts in zeer beperkte mate met het probleem der rationeele goederendistributie hebben beziggehouden, dan kan daarvan de reden zeer zeker niet zijn, dat er op dit terrein niet nog een groot aantal vraagstukken om een oplossing zou vragen. Integendeel, hoe meer men in de praktijk met de feitelijke verveeling der waren te maken krijgt, hoe meer men zich over de instandhouding van inefficiënte bedrijfspvormen verbaast en hoe meer men zich gaat verdiepen in de interessante vraag, waar de ontwikkeling van het economisch leven op dit terrein heen zal leiden.

De verspilling van kapitaal en arbeid, die op het gebied der distributie plaats vindt, is waarlijk zeer groot. Niet alleen is er een „teveel” aan zelfstandige detaillisten, grossiers, importeurs en agenten, maar bovendien vonden ook hier, evenals bij de voortbrenging der goederen, verticale concentraties plaats in den vorm van grootfiliaalbedrijven, warenhuizen en verbruikscoöperaties. De toeneming van het aandeel, dat deze laatste bedrijfspvormen van de totale goederenconsumptie voor zich gingen opeischen, was oorzaak van allerlei maatregelen van verweer in de „klassieke keten” van agent en fabrikant tot detaillist. De detaillisten zochten naar uitschakeling van de grossiers door het oprichten van winkeliersinkoopverenigingen, de grossiers op hun beurt schakelden de importeurs en fabrikanten uit door het oprichten van eigen inkooporganisaties en eigen productiebedrijven, terwijl de importeurs hetzelfde deden t.o.v. de agenten door te zoeken naar eigen relaties in het buitenland. Anderzijds schakelden de fabrikanten de grossiers en winkeliers uit, respectievelijk door rechtstreeksche leverantie aan winkeliers en het inrichten van eigen winkels, welk verschijnsel in anderen vorm eveneens wordt aangetroffen, wanneer de importeurs zich rechtstreeks tot den detailhandel wenden. Voorwaar een weinig geordend geheel.

Lichten wij daaruit thans, om binnen het bestek van dit artikel te blijven, de schakels grossier en winkelier. Wij treffen dan aan een erkend „teveel” aan grossiers, waarvan de individueele leden zich beijeren om ieder hun aandeel te krijgen in de voorziening van het totale aantal zelfstandige winkeliers, die echter voor het meerendeel de waarde van dit streven niet hoog aanslaan en door middel hunner inkoopverenigingen den grossier pogen te ontgaan. Daarbij spelen naast strikt economische, ook overwegingen van prestige een rol, grooter dan men wellicht geneigd zou zijn te denken.

Welke de motieven echter ook zijn, die tot winkeliersinkoopactie leiden, vrijwel steeds is het resultaat nadeelig voor den groothandel en het spreekt dan ook wel vanzelf, dat deze zich in een verdedigende positie gedrongen voelde. De gezamenlijk inkoopende winkeliers hadden hun plan gemaakt min of meer naar het voorbeeld der grootfiliaalbedrijven. Zij hadden overwogen, dat het bestaande distributiesysteem, in zijn geheel genomen, een onmiskenbaar element van verspilling inhield en zagen voldoende den logischen opbouw van het grootfiliaalbedrijf in, om tot de conclusie te komen, dat door het samenvoegen en vooral door vermijding van iedere verbrokkeling van koopkracht, een efficiënte bedrijfspvorm verkregen kon worden.¹⁾ Naarmate dit proces voortgang vond, kwam echter de grossier meer en meer te verkeerren in de positie van een brug, waaronder de pijlers een voor een weggeslagen worden. De winkeliers moesten à tout prix worden teruggewonnen, wilde de grossier als zoodanig blijven bestaan.

In Amerika was dit critieke punt in de levensmiddelenbranche eerder bereikt dan in Europa. De strijd,

¹⁾ Dat daarbij zeer veel afhangt van den persoon van den leider, zij slechts terloops opgemerkt.

die op het oogenblik met name in ons land en in Zweden met kracht gestreden wordt tusschen grossiers en winkeliersinkoopverenigingen, woedde in Amerika voornamelijk in het begin van de 20er jaren. Het was daar S. M. Flickinger, die het eerst inzag, dat ook hier aanval de beste verdediging was en dat de „antinomie der verdeeling”, bestaande in de concurrentie hem aangedaan door hen, die zijn afnemers behoorden te zijn, slechts opgeheven kon worden door de winkeliers voor te zijn en hun de lust te ontnemen zich in inkoopverenigingen aaneen te sluiten. Het eerste „vrijwillige filiaalbedrijf”, de S. M. Flickinger Company, was daarmede gegrondvest. In 1922 werd het bedrijf omgezet in de thans alom bekende „Red and White Stores”, waarna van 1926 tot nu toe een waarlijk verrassende toeneming van het aantal vrijwillige filiaalsystemen (voluntary chains) geconstateerd kon worden. Als belangrijkste dezer noemen wij nog de Independent Grocers' Alliance of America, (1926), die onder de initialen I.G.A. werkt en de Clover Farm Stores (eveneens in 1926 gesticht).

Een vrijwillig filiaalbedrijf in dezen zin is een zoo compleet mogelijke nabootsing van de grootfiliaalbedrijven (corporate chains) met dit groote verschil, dat de eigendom en dus ook het kapitaalrisico van groot- en kleinhandelsgeleding van het distributiebedrijf *gedecentraliseerd* blijft. De groothandelaar, die een vrijwillig filiaalsysteem opricht, blijft eigenaar van zijn grossierderij, de winkeliers die met hem samenwerken blijven eigenaar van hun winkels, doch beide partijen komen vrijwillig overeen, dat de *koopkracht* der aangeslotenen zooveel mogelijk gecentraliseerd zal worden en dat de verkooppropaganda gezamenlijk gevoerd zal worden. Uit een enquête van het American Institute of Food Distribution, gehouden in 1930 en waarvan het rapport bijgewerkt en herdrukt is in Augustus 1931, blijkt dat ongeveer 80 pCt. van de vrijwillige filiaalbedrijven door middel van tusschen grossier en winkeliers gesloten contracten gefundeerd is. Uit een analyse van 29 dezer contracten²⁾ blijkt, dat zij vrijwel alle door dezelfde fundamenteele gedachten beheerscht worden, volgens welke de grossier zich o.m. verplicht voor zijn winkeliersgroep:

- a) regelmatig te adverteeren,
- b) reclameborden en -biljetten te doen ontwerpen,
- c) winkelemblemen te verschaffen,.....
- d) betere etalages in te richten.

In den regel worden deze diensten tegen kostprijs verricht. De voornaamste verplichtingen, die de winkeliers d.e.t. op zich nemen zijn:

a) hun inkoop voor zoover mogelijk bij den grossier te dekken (op dit punt, overigens het belangrijkste, daar het onontbeerlijke voorwaarde voor efficiënte bedrijfsvoering is, zijn de contracten allesbehalve eensluidend. Slechts enkele gaan verder dan de aanduiding dat „as far as possible” bij den grossier gekocht zal moeten worden. De praktijk trouwens zal hier den doorslag moeten geven, daar winkeliers, die hun omzet bij den grossier na hun aansluiting niet aanmerkelijk weten op te voeren, voor het systeem uiteraard van geen waarde zijn en dan ook spoedig weer af zullen vallen),

b) hun winkel te schilderen in de door het vrijwillige filiaalbedrijf aan te geven kleuren,

²⁾ Tot goed begrip van zaken diene, dat wij hier alleen spreken over vrijwillige filiaalbedrijven, die door een grossier of een combinatie van grossiers geleid worden. De Amerikanen spreken in dit geval van „wholesaler-sponsored voluntary chains”. Daarnaast spreken zij echter over „retailer-owned voluntary chains”, die wij met het woord winkeliersinkoopvereniging plegen aan te duiden, en over „cooperative groups”. Alle drie worden tot de voluntary chains gerekend. Het verschil tusschen de tweede en de derde categorie is voornamelijk gelegen in het al dan niet bezitten van een eigen grossierderij. De cooperative groups zijn dus weinig georganiseerde winkeliersinkoopverenigingen.

c) van de overige „service”, die hierboven reeds genoemd werd, gebruik te maken,
 d) binnen bepaalden, korten tijd, te betalen.

Hoewel hiermede slechts enkele der voornaamste contractbepalingen aangegeven zijn, moge uit het bovenstaande toch reeds voldoende gebleken zijn, dat het vrijwillige filiaalsysteem gekenmerkt wordt door een doelbewust streven van de zijde van den grossier¹⁾ om zijn winkeliers te steunen bij hun verkoop. De grossier van vroeger placht zijn taak als beëindigd te beschouwen, wanneer hij zijn artikelen verkocht en geleverd had, maar de vrijwillige filiaalbedrijven stellen zich, c.i. volkomen terecht, op het standpunt, dat men zijn klanten ook daarna nog service, en wel in den vorm van detail-verkoopkonde in den ruimsten zin des woords kan geven. Een grossier, die dan ook niet „retail-minded” is of in staat is het te worden, behoeft aan een vrijwillig filiaalsysteem nooit te beginnen.

Bij dit alles is de prijsvaststelling uiteraard een voornaam punt, al heeft de winkelier, die dit het eenige punt van belang acht, nog niet het ware gevoel voor dezen nieuwen vorm van samenwerking. Eenheid is ook te dezen aanzien in de contracten niet te vinden. Waar het om gaat is, dat de grossier naar beste weten zal trachten zijn winkeliers in staat te stellen de concurrentie der grootfiliaalbedrijven te volgen. In sommige contracten zelfs wordt ten aanzien van de prijsvaststelling met deze enkele woorden volstaan. Andere maken het er al niet eenvoudiger op door over laagstmogelijke of „redelijke” prijzen te spreken. Maar toch wordt hiermede de grondgedachte vrij nauwkeurig aangegeven, dat nl. de grossier zijn prijzen zoo moet stellen, dat de winkelier er een compensatie in vindt voor de vrijwillig op zich genomen verplichting om de benodigde goederen zooveel mogelijk van dezen grossier te betrekken.

De adhaesie, die het systeem in Amerika gevonden heeft is verbazingwekkend, vooral wanneer men bedenkt, dat in het algemeen structuurveranderingen op het terrein der distributie zich slechts langzaam plegen te voltrekken. Het Food Institute berekende, dat er in Mei 1930 551 vrijwillige filiaalbedrijven en winkeliersinkoopverenigingen waren met een totaal aantal aangesloten kruideniers van 59.640. Hiervan waren 57.5 pCt. aangesloten bij een door grossiers geleid vrijwillig filiaalbedrijf, 30.3 pCt. bij een winkeliersinkoopvereniging met eigen pakhuizen e.d., terwijl 12.2 pCt. tot een of andere „losse” winkeliërs-groep behoorde. Van 104 dezer, door een grossier geleide, vrijwillige filiaalbedrijven kon de wordingsgang precies worden nagegaan. De toeneming van het aantal dezer met het corresponderende aantal winkeliers blijkt uit onderstaande tabel:

Jaar v. oprichting	Aantal	Aantal aangesloten winkeliers in 1930
1922	1	92
1923	1	450
1924	1	90
1925	7	1.860
1926	4	919
1927	15	1.711
1928	27	5.600
1929	41	6.066
1930	7	465
	104	17.253

Deze cijfers spreken een duidelijke taal. Het Food Institute berekende voorts, dat al deze combinatie-

¹⁾ Eenvoudigheidshalve spreken wij over den grossier in het enkelvoud. De hogere vormen van vrijwillige filiaalbedrijven omvatten echter groepen grossiers, die niet in elkaars rayon komen („non-competing groups” zou men ze met een variant op het begrip van Taussig kunnen noemen), en die dus ieder weer met een andere groep winkeliers samenwerken. Dit zijn de z.g. „syndicate voluntary chains”, die ook weer speciale fabrikanten in het systeem betrekken, de z.g. „co-operatives”.

vormen bij elkaar genomen ca. 25 à 30 pCt. van den totalen omzet in „groceries” bereikten, terwijl ca. 35 pCt. ten deel viel aan de gewone grootfiliaalbedrijven. Hoe de cijfers zich inmiddels gewijzigd hebben is niet officieel bekend, doch uit zeer recente correspondentie met de I.G.A. is ons gebleken, dat deze het aandeel, dat de vrijwillige filiaalbedrijven thans in den omzet hebben, op $\frac{1}{3}$ schat, tegen eveneens $\frac{1}{3}$ der gewone filiaalbedrijven.

Hoe dit ook zij, dat het systeem een ongekennden groei achter den rug heeft, staat vast. En het gaat erop lijken, alsof ook in Europa de gedachte der vrijwillige samenwerking bij de betrokkenen gemeengoed begint te worden. Schrijver dezes had de gelegenheid het onderwerp in een dezen zomer te Helsinki gehouden congres van importeurs en grossiers in levensmiddelen in te leiden. De reactie was even leerzaam als begrijpelijk. De Duitsche gedelegeerden, die tot hun groote voldoening in hun land een Zwangsorganisation op dit terrein zagen tot stand komen met een terugkeer tot de oude scheiding der opeenvolgende in het distributieproces verrichte functies, stonden vrij onverschillig, ja eerder afwijzend tegenover de uit Amerika gekomen denkbeelden. Hetzelfde was met de Finnen het geval, hier echter uit hoofde van het feit, dat de grossiersorganisatie in Finland een zeer sterke rol in de distributie vermag te spelen, die de concurreerende bedrijfsvormen voor hen van minder direct belang doet zijn. In Zweden en Nederland echter, waar den laatsten tijd de grootfiliaalbedrijven en winkeliersinkoopverenigingen in kracht toenamen, ondervond het onderwerp naast critiek, ook waardeerende belangstelling, die er na het genoemde congres zeker niet minder op geworden is.

Wat ons land thans in het bijzonder betreft, is het experiment van een ondernemend grossier in Zuid-Holland door andere grossiers in verschillende provincies nagevolgd. Deze grossiersbedrijven, die tezamen met de bij hen aangesloten winkeliers onder het embleem „de Spar” werken, beginnen zich geheel te ontwikkelen naar voorbeeld van de Amerikaansche „syndicate voluntary chains”, met algeheele centralisatie van den inkoop en ten deele ook van den verkoop. Dit laatste natuurlijk niet in lokalen zin bedoeld, doch in dien zin, dat de organisatie van den verkoop der aangesloten winkeliers, die dus in verschillende deelen van het land gevestigd zijn, meer en meer onder centrale leiding komt te staan. Het komt ons trouwens voor, dat dit een noodzakelijk sluitstuk is van ieder vrijwillig filiaalsysteem, dat zich uitbreidt tot meer dan één grossier.

Hoe de toestand zich hier te lande zal ontwikkelen, valt uiteraard moeilijk te voorspellen. Toch zijn wij persoonlijk geneigd te gelooven, dat een uitbreiding van de toepassing der vrijwillige filiaalgedachte ook bij ons te wachten staat. Men is het er in de betrokken kringen vrijwel unaniem over eens, dat er stappen in de richting van een meer efficiënte distributie gedaan zullen moeten worden, om de schakel grossier-detaillist in de distributieketen in stand te houden. Naast waardeering ontmoet het nieuwe systeem echter heftige critiek, juist van de zijde van de overblijvende grossiers. De veronderstelling lijkt nu niet gewaagd, dat een natuurlijk selectieproces zich hier bezig is te voltrekken, hetgeen uit zal loopen op een evenwichtstoestand tusschen grossierderijen-met-afnemers volgens het gebruikelijke systeem, vrijwillige filiaalbedrijven en winkeliersinkoopverenigingen enerzijds, grootfiliaalbedrijven, coöperaties, warenhuizen e.d. anderzijds.

Voordat deze toestand bereikt zal zijn, zal echter eerst nog een verwoede strijd gestreden moeten worden tusschen de gewone grossiers en de vrijwillige filiaalbedrijven. Daarbij zal moeten blijken of deze laatste over voldoende middelen en voldoende aanhang beschikken om hun positie te consolideeren, wat op het oogenblik o.i. nog niet beoordeeld kan wor-

den. De prijscalculatie der vrijwillige filiaalzaken is over het algemeen die van dagprijs plus een aan de winkeliers bekende procentueele winstmarge, die afneemt naarmate de individueele orders toenemen. Voor de merkartikelen met vastgestelde prijzen is zij uiteraard de door fabrikanten voorgeschreven prijszetting, in welk verband terloops opgemerkt moge worden, dat het een vraag van groot belang is, of grossiersprijshandhaving, zoodaer theoretisch te verdedigen, practisch doorvoerbaar is. Maar het aan dit alles ten grondslag liggende vraagstuk gaat veel dieper dan dat der prijsconcurrentie-zonder-meer. Indien de vrijwillige filiaal-grossier er niet in slaagt zijn aangesloten winkeliers daadwerkelijken steun bij den verkoop te verleenen, is hij slechts weinig verder gekomen, dan dat hij een veranderde prijscalculatie heeft ingevoerd. Het zwaartepunt moet dan ook o.i. liggen in de gemeenschappelijke detail-verkoop-reclame in den ruimsten zin des woords. En het gaat er nu maar om, bij de winkeliers een voldoende esprit de corps aan te kweeken, om het besef levendig te doen worden, dat gezamenlijk bespaarde gelden tot het gezamenlijk nut kunnen en moeten worden aangewend. Of de gemiddelde individualistisch aangelegde Nederlandsche kruidenier echter rijp is voor een dergelijk „collectivistisch individualisme” is een vraag, die wij voorshands niet zouden durven beantwoorden.

t. D.

DE TOEKOMST VAN DE DUITSCHE RIJKSMARK.

Tot nu toe is Duitschland erin geslaagd de waarde van zijn munteenheid te handhaven. Dit is echter niet gebeurd zonder een steeds dichter wordend net van deviezenvoorschriften en deviezenrestricties, welke oorspronkelijk slechts ten doel hadden het kapitaalverkeer te regelen, doch die, toen het uitvoersaldo der Deutsche handelsbalans daalde van R.M. 3 milliardi in 1931 tot R.M. 1 milliardi in 1932 en tot R.M. 667 miljoen in 1933, ook invloed moesten uitoefenen op de loopende posten van de betalingsbalans. Deutsche importeurs kregen slechts de beschikking over een deel van de deviezen, die zij noodig hadden; de rest van hun betalingen moesten zij verrichten door storting op een „gesperres Zwischenkonto” en voor den interest op de buitenlandsche schuld werd een transfermoratorium afgekondigd.

In 1934 is de ontwikkeling van de handelsbalans in ongunstige richting voortgegaan en werd deze van actief passief, doordat de uitvoer verder daalde, de invoer echter steeg. In de eerste acht maanden van dit jaar bedroeg de invoer R.M. 3006 miljoen tegen R.M. 2794 miljoen in de overeenkomstige periode van het vorige jaar, een stijging derhalve met circa 7½ pCt. De Deutsche uitvoer daalde daarentegen in die zelfde periode van R.M. 3176 miljoen tot R.M. 2741 miljoen of met circa 13¼ pCt.

Wanneer we de Deutsche handelsbalans over deze periode ontleden in enkele voorname posten, dan krijgen we het volgende beeld:

	In miljoenen R.M.	
	Jan.-Aug. 1933	Jan.-Aug. 1934
<i>Invoer:</i>		
levensmiddelen en dranken	715	675
grondstoffen en halfabrikaten ...	1621	1819
eindproducten	439	489
<i>Uitvoer:</i>		
levensmiddelen en dranken	100	87
grondstoffen en halfabrikaten ...	596	534
eindproducten	2474	2118

Het eerste, dat bij beschouwing van deze cijfers opvalt is, dat Duitschland in de eerste acht maanden van dit jaar voor een grooter bedrag aan grondstoffen en halfabrikaten heeft ingevoerd dan verleden jaar; de uitvoer van deze goederen nam naar de waarde gemeten daarentegen af. De grootere behoefte aan grondstoffen, die uit deze cijfers spreekt, is een gevolg van de opleving, welke de Deutsche

binnenlandsche markt heeft ondergaan en waarop alle gegevens betreffende de Deutsche conjunctuur duidelijk wijzen. Deze opleving is de eerste en voorname oorzaak van het passief worden der handelsbalans. Dat zij gepaard moest gaan met een toename van den invoer van grondstoffen, was vooruit te voorzien. Het moeilijke is echter, dat Duitschland de middelen mist om dezen verhoogden invoer te betalen. Het zou hiervoor credieten hebben moeten opnemen, maar de situatie op de internationale credietmarkt is zoodanig, dat Duitschland daar op regelmatige wijze geen crediet kan krijgen. Op onregelmatige manier heeft deze credietverleening intussen, echter wel plaats gevonden.

Wat is toch het geval? De individueele koopers van grondstoffen in Duitschland waren over het algemeen volkomen solvabel en de verkoopters der grondstoffen in het buitenland waren gaarne bereid hun te leveren. Onder deze omstandigheden zijn transacties tot stand gekomen. Toen het op betalen aankwam, bleek evenwel, dat een deel van het verschuldigde slechts in marken voldaan kon worden, en dat Duitschland niet in staat was deze marken in buitenlandsche betaalmiddelen om te zetten.

De buitenlandsche leveranciers van grondstoffen en van andere goederen, die werden ingevoerd, kregen dus voor een deel van hun export naar Duitschland geen andere betaling dan in een vorm, die hun slechts veroorloofde hun koopkracht in Duitschland uit te oefenen. Wanneer zij deze koopkracht zouden aanwenden om zich Deutsche goederen te verschaffen, dan zouden zij volledige betaling genieten. Dat deden zij echter niet; we zien het duidelijk uit de cijfers der handelsbalans; bij het buitenland bestond geen animo om voor eenzelfde bedrag goederen in Duitschland te kopen als het naar dit land exporteerde. Zodoende geschiedde een deel van den Duitschen invoer, ook al werd deze geheel door de importeurs in marken voldaan, op crediet, dat door de leveranciers onvrijwillig werd verleend.

Hiermede zijn we gekomen aan de tweede oorzaak van het passief worden der Deutsche handelsbalans. Het buitenland koopt thans voor een geringer bedrag Deutsche fabrikaten dan vroeger. Gedeeltelijk zal dit op rekening gesteld moeten worden van de nog steeds overal toenemende handelsbelemmeringen, gedeeltelijk is het misschien een gevolg van de minder vriendelijke gevoelens, die door sommigen ten opzichte van Duitschland worden gekoesterd en die tot boycot van Deutsche goederen hebben geleid; voor een groot deel zal evenwel Duitschland's onmacht om zijn export op peil te houden moeten worden toegeschreven aan het afgenomen concurrentievermogen van dit land. Het fatale in de ontwikkeling van het Deutsche economisch leven is, dat de verlevendiging van de binnenlandsche markt, waarop hierboven werd gewezen, vrijwel uitsluitend het gevolg is geweest van bijzondere maatregelen, die door de Regeering zijn genomen en die mede tot gevolg hadden, dat groote lasten op het volk in zijn geheel werden gelegd. Dit komt duidelijk tot uitdrukking in de stijging van het indexcijfer van de kosten van het levensonderhoud, dat in Augustus 1934 122.5 bedroeg tegen 118.4 in Augustus 1933.

In het kader van dit artikel is geen aanleiding de vraag te beantwoorden of de Deutsche Regeering met haar voortgezet streven naar „Ankurbelung” van het economisch leven een verstandige politiek heeft gevoerd. Wij willen alleen constateeren, dat deze politiek in de handelsbalans tot uiting is gekomen door grooter invoer en geringer uitvoer en zodoende de ernstige betalingsmoeilijkheden van thans heeft veroorzaakt.

Om deze moeilijkheden op te heffen zal het noodig zijn, dat de handelsbalans weer actief wordt. Nu zal de invoer in de komende maanden wel een neiging tot dalen vertoonen. Dit zal minder het gevolg zijn van maatregelen, welke van Deutsche zijde daartoe

worden genomen, dan wel van de omstandigheid, dat men over de geheele wereld thans overtuigd is van de bezwaren, die aan export naar Duitschland verbonden zijn, zoodat men dit land niet meer zal leveren, wanneer het geen contante deviezen kan voorleggen. Dit zou echter beteekenen, dat Duitschland niet meer in dezelfde mate als den laatsten tijd het geval is geweest, van buitenlandsche grondstoffen zou worden voorzien. Voorloopig zou dat misschien niet zoo'n groot bezwaar zijn, omdat belangrijke voorraden zouden kunnen worden aangesproken. In een niet zoo heel ver verwijderde toekomst zou dat echter beteekenen, dat de tot nu toe gevoerde „Ankurbelungs”-politiek zou moeten worden opgegeven. Hieraan is niet te ontkomen, want ook de pogingen om buitenlandsche grondstoffen te vervangen door synthetische, die men zelf kan produceeren, brengen voorloopig vraag naar allerlei goederen met zich mee, omdat zij er toe medewerken de binnenlandsche markt te verlevendigen.

Het is juist die opgeleefde binnenlandsche markt, die Duitschland in het internationale betalingsverkeer parten speelt; het streven van „Ankurbelung” zou moeten plaats maken voor een deflationistische politiek, anders zou men met de ingevoerde grondstoffen niet toekomen.

Hoe zou Duitschland echter in staat zijn tot zulk een volkomen frontverandering wat zijn economisch beleid aangaat? De eenige maatregel, die tot nu toe in deflationische richting ging, was waarschijnlijk het voorschrift betreffende het „Ein-Topf”-gerecht! Daarbij werd de bevolking een beperking opgelegd; overigens waren alle maatregelen op uitbreiding van de consumptie gericht. Ook de belastingpolitiek werd hiertoe aangewend; tal van faciliteiten werden verleend aan hen, die nieuwe goederen kochten of werken lieten verrichten.

Wij gelooven niet, dat Duitschland tot deflatie zal kunnen overgaan. Wij laten daarbij weer geheel in het midden of zulk een politiek verstandig zou zijn en in alle opzichten uitkomst zou brengen. Wanneer de invoer van buitenlandsche grondstoffen zou worden beperkt, zou men evenwel geen keus hebben; de deflatieschroef zou moeten worden aangedraaid. Het gevolg daarvan zou echter zijn, dat alle resultaten van de tot nu toe gevoerde economische politiek zouden worden vernietigd en dat zal de Regeering tot elken prijs willen voorkomen.

* * *

Het streven der Regeering zal dus moeten worden gericht op vergrooting van den uitvoer. Alleen daardoor zal Duitschland in staat zijn zich de noodige deviezen te verschaffen om den invoer te betalen. Ook dit is echter niet gemakkelijk. Wij hebben gezien hoe zeer de waarde van den uitvoer in den laatsten tijd is afgenomen. In het verleden vond de Deutsche export steun in de mogelijkheid, dat een deel ervan werd betaald door middel van Sperrmarken, door in het buitenland gekochte Deutsche obligaties en door het z.g. Scripverfahren. Deze mogelijkheid is hoe langer hoe kleiner geworden. Dat geen groot gebruik meer zal worden gemaakt van Sperrmarken voor betaling van Deutsche goederen is een gevolg van de bepalingen van de clearing-overeenkomsten, die Duitschland met zijn voornaamste klanten heeft moeten afsluiten. Voor den inkoop van obligaties en voor de toepassing van het Scripverfahren zijn buitenlandsche deviezen noodig, waarover Duitschland vrijwel niet meer beschikt. Bovendien zou een steun op deze wijze aan den export verleend, Duitschland niet helpen, omdat het daardoor wel op een goedkope wijze van zijn schulden afkomt, maar geen deviezen in handen krijgt.

Duitschland zal daarom zijn productiekosten moeten verminderen teneinde den export te stimuleeren. Dat zal echter niet kunnen geschieden door een

reëele verlaging van deze kosten, want dit zou deflatie beteekenen en we hebben hierboven juist betoogd, dat een deflationistische politiek in Duitschland niet te verwachten is. Het zal dus moeten geschieden door een nominale verlaging, d.w.z. door devaluatie van de Rijksmark. Ook dat is echter een stap, die niet zoo aanstonds van de Deutsche Regeering te verwachten is. De President van de Rijksbank heeft ook den laatsten tijd met grooten nadruk verklaard, dat er niet aan gedacht wordt aan de waarde van de munteenheid te tornen. Verder meent men wel, dat zulk een waardevermindering waarschijnlijk het eenige is, waartoe de machtige Deutsche Regeering niet in staat is, omdat dit bij de bevolking, die zich nog zoo levendig den inflatietijd herinnert, onmiddellijk de hevigste reacties zou veroorzaken.

Wij zijn hiervan niet geheel overtuigd. Het komt ons niet uitgesloten voor, dat de Deutsche Regeering monetaire maatregelen neemt, teneinde — laten we zeggen — de waardevermindering van den Dollar en het Pond Sterling ten opzichte van de Rijksmark te corrigeren, zonder daarbij op buitengewone moeilijkheden te stuiten. Met de mogelijkheid van devaluatie van de Rijksmark zal dan ook, naar onze meening, ernstig rekening gehouden moeten worden.

Toch achten wij het niet onwaarschijnlijk, dat Duitschland voorloopig nog zal trachten hieraan te ontkomen. Op den duur zal men devaluatie niet kunnen ontgaan, wanneer men tenminste geen deflatie wil, maar in de eerstvolgende maanden zal Duitschland zijn uitvoer waarschijnlijk nog trachten te bevorderen door den exporteurs exportpremies toe te staan. Men zou dat kunnen doen door bij de omrekening van de buitenlandsche deviezen, die de uitgevoerde goederen opleveren, een hooger koers dan den officiëlen toe te staan, waarbij dan gedifferentieerd zou kunnen worden naar den aard van het betreffende goed en de situatie van de exportmarkt. Ook zou men naast de reeds bestaande „Arbeitsbeschaffungswechsel”, die op de werkgelegenheid en daarmee op de binnenlandsche markt zulk een grooten invloed hebben uitgeoefend, een nieuw papier kunnen creëren, dat men „Ausfuhrwechsel” zou kunnen noemen.

De exporteurs kregen dan geen contanten, maar wissels, die verdisconteerd zouden kunnen worden. Langer dan eenige maanden zal men deze politiek echter niet kunnen voeren. Cadeautjes geven aan het buitenland, want daarop komt dit neer, veroorzaakt een steeds verder stijgen van de productiekosten, zoodat Duitschland er steeds meer door in een impasse geraakt. Bovendien zou het eind zijn, dat men regelrecht in een nieuwe inflatie zou terecht komen en dan zou de waarde van de munteenheid, ondanks het feit, dat men devaluatie wil ontgaan, natuurlijk niet te handhaven zijn.

De vraag is gewettigd of de tegenwoordige situatie niet reeds op inflatie duidt. De meerdere bedrijvigheid, die Duitschland thans toont, vergeleken bij enkele jaren geleden, is grotendeels gefinancierd met „Arbeitsbeschaffungswechsel” en „Steuer-gutscheine”, die een belangrijk deel van de portefeuilles van de Rijksbank en der particuliere banken uitmaken.

Het heeft er inderdaad veel van, dat de weg, dien wij vreezen, dat het op zal gaan, reeds thans betreden is. Alleen door een spoedige devaluatie zal verdere inflatie, die toch ook tot depreciatie van de munt zal leiden, misschien nog kunnen worden gestuit.

J. W. F. SLIGTING.

DE CONTINGENTEERING VAN DEN STEENKOLEN- INVOER.

De heer W. P. R. van der Drift schrijft ons:

Tot de tallooze artikelen, die tengevolge van de „Crisisinvoerwet” 1931 gecontingenteerd zijn, behooren sedert de afkondiging van het Koninklijk Besluit d.d. 27 Juli 1934 No. 1, ook steenkolen, cokes en steenkoolbriketten. Afgezien van de vraag, of de contingenteeringspolitiek de juiste is, zouden wij toch eenige ernstige bedenkingen tegen de onderhavige contingenteering naar voren willen brengen. Nu de praktijk van deze invoerbepierking zich reeds heeft doen gelden en het wetsontwerp ter bekrachtiging van het desbetreffende K. B. de leden der Tweede Kamer heeft bereikt, kan het wellicht zijn nut hebben de fouten, die aan dit ontwerp van wet kleven, onder de aandacht van niet uitsluitend direct belanghebbenden te brengen. Want is eigenlijk niet iedereen belanghebbende bij deze aangelegenheid? De winter staat voor de deur, de kachels en haarden zijn in gereedheid gebracht om hun taak te gaan vervullen. Maar weet men wel, dat de kans groot is, dat wij aanstands weer een soort distributietijd tegemoet gaan, omdat de invoer van kolen belemmerd wordt? Hierdoor ontstaat onvermijdelijk schaarschte van huisbrand, want de Nederlandsche mijnen zijn niet bij machte om in de volle binnenlandsche consumptie-behoefte op normale wijze te voorzien! Immers, de Limburgsche mijnen zijn, wat hun assortiment betreft, aan de natuur gebonden. Toen in de jaren 1926 en volgende de Nederlandsche productie te gering was en invoer van steenkolen dus noodzakelijkerwijs moet plaats vinden, is de productie weliswaar toegenomen, totdat zij in tonnental gelijk kwam met het verbruik, maar deze toeneming heeft zich niet gelijkmatig verdeeld over de verschillende soorten. Integendeel, zij bleef vrijwel beperkt tot twee soorten, waarvan het volgende overzichtsstaatje een duidelijk beeld geeft:

Verdeeling over de verschillende soorten van de Nederlandsche productie in 1000 tonnen.

	Mager	Halfvet	Vet	Totaal
Gem. 1926/1930 ..	1308	3665	430	5179
1930	1477	4527	547	5660
1931	1509	4885	624	5884
1932	1436	4700	510	6110

Nu komt het artikel huisbrand voornamelijk voort uit de groep magerkool, waarvan de productie dus, vergeleken bij de halfmager- en vetkool, gering is. Wanneer nu de importeurs van huisbrandkolen slechts beperkte hoeveelheden kunnen invoeren, komt er naast een belangrijk tekort een *aanzienlijke prijsstijging*. Vooral dit laatste is een belang, dat *iedereen* betreft. Dit is dus het eerste resultaat, dat de regeering bereiken zal en dat nog wel in een tijd, dat zij zelf aandringt op verlaging der uitgaven!

Dat het hierboven beschreven gevaar nog veel ernstiger is dan zich oogenschtijnlijk laat aanzien, moge blijken uit het feit, dat het toegestane percentage van 60 pCt. in de praktijk belangrijk lager is. De importeurs mogen immers hoogstens 60 pCt. invoeren van de hoeveelheid, welke zij gemiddeld per 5½ maand in 1933 geïmporteerd hebben. Zij krijgen dus als basis toegewezen 11/24 van hun jaaromzet. Het, huisbrandkolenbedrijf is echter een seizoenbedrijf, dat zich hoofdzakelijk beperkt tot de maanden Juli t/m. December. Voor dit tijdvak is dus een contingent, berekend naar den jaaromzet, absoluut onvoldoende. Het zal zelfs in plaats van 60 pCt., maar ongeveer 30 pCt. bedragen.

Nog eigenaardiger is het feit, dat de z.g. overmatige invoer (waarover aanstands meer) ontleend is aan de invoercijfers over het eerste halfjaar. Zoals wij reeds opmerkten, voert de huisbrandimporteur practisch alleen gedurende het tweede halfjaar in. Het artikel huisbrand heeft dus part noch deel aan de toeneming van den koleninvoer. Toch is het ook

begrepen onder de contingenteering, in plaats van er — evenals zulks met de bunkercolen geschied is — van uitgezonderd te zijn.

De „Crisisinvoerwet” sprak aanvankelijk alleen van tijdelijke maatregelen tegen *overmatigen invoer*. Was er dan sprake van overmatigen invoer van steenkolen? Werpen wij daartoe een blik op de statistische gegevens, die het Centraal Bureau voor de Statistiek geregeld publiceert, dan blijkt van dien overmatigen invoer niet veel.

Invoer in Nederland (in tonnen).

	Steenkolen	Cokes	Steenkoolbriketten
1926	10.061.254	281.926	394.397
1927	8.821.579	277.609	370.218
1928	8.759.801	301.293	333.652
1929	9.618.406	370.822	327.283
1930	9.113.241	289.275	330.518
1931	8.500.731	315.663	398.931
1932	6.513.366	316.176	354.412
1933	6.725.545	331.681	373.453

Inderdaad is er na 1932 een toeneming van den invoer te bespeuren, welke zich ook dit jaar heeft voortgezet:

Invoer over het tijdvak Januari t/m. Augustus.

	1933	1934
Steenkolen	3.471.517	3.787.582 ton
Cokes	191.083	236.220 „
Steenkoolbriketten	243.988	223.834 „

De stijging van den invoer bedraagt echter slechts een vijfde van de vroegere daling; doch dan kan men ook niet spreken van overmatigen invoer. Dat dit der regeering ook wel bekend was, moge blijken uit de wijze, waarop de steenkolencontingenteering tot stand is gekomen. De actie hiervoor gevoerd, dateert reeds van het begin der „Crisisinvoerwet” af. Vrijwel onmiddellijk na haar afkondiging verzocht de Nederlandsche mijnindustrie om tot contingenteering over te gaan. In een daartoe bijeengeroepen vergadering van de commissie-Spanjaard kwam zeer duidelijk vast te staan, dat er van overmatigen invoer geen sprake was. Tot deze vergadering waren belanghebbenden uit alle kanten van het Nederlandsche bedrijfsleven toegelaten en allen verwierpen de contingenteering, met uitzondering van de leiders van een deel der Limburgsche mijnen! Laatstgenoemden lieten het er echter niet bij zitten en drongen aan op wijziging der wet, waardoor men tevens rekening zou kunnen houden met het verloop van den uitvoer en het verbruik. Doch over dezen boeg konden de voorstanders van de contingenteering het ook niet wenden, want het invoeroverschot was intusschen in een uitvoeroverschot veranderd.

Uitvoer uit Nederland (in tonnen) Invoer-
Steenkool- briketten (in 1000 tonnen) overschot overschot

	Steenkolen	Cokes	Steenkool- briketten	Invoer- overschot	Uitvoer- overschot
1926 ..	3.376.322	960.388	151.848	1500	
1927 ..	2.957.860	1.145.395	83.747	1834	
1928 ..	3.923.577	1.133.103	77.338	928	
1929 ..	3.621.238	1.940.295	104.620	1584	
1930 ..	3.899.514	2.079.545	193.886	735	
1931 ..	4.093.087	2.216.787	464.186		58
1932 ..	3.423.879	1.932.293	328.251		56

Vooral op sterken aandrang van de zijde der mijnen kwam de gevraagde wijziging in de wet tot stand (17 November 1933) en toen ook de cijfers over dat jaar bekend waren, waaruit bleek, dat er nu weer een invoeroverschot van 158.000 ton was, zwichtte de regeering en ging zij over tot contingenteering van den invoer van steenkolen.

Nederland was echter door allerlei handelsverdragen sterk aan het buitenland gebonden. Met Duitschland bestond er een overeenkomst, waarin de grootte van de in te voeren hoeveelheden was vastgelegd. Met Engeland was het verdrag aldus, dat het op een contingent van 100 pCt. aanspraak kon doen gelden, terwijl men tegenover België niet anders kon handelen, omdat onze kolenuitvoer naar België grooter is, dan de invoer daar vandaan. Het gevolg was dus, dat er

maar één land overbleef, waartegen de contingentteering een nuttig effect kon hebben: Polen. Dit land wordt dan ook met name in het wetsontwerp genoemd. Inderdaad is de invoer uit Polen toegenomen, maar de Poolse kolen zijn van een veel hooger gasgehalte (ongeveer 50 pCt.) dan de Nederlandsche.

Opmerkelijk is ook, dat de Nederlandsche kolenproductie in de crisisjaren vrijwel niet geleden heeft, in tegenstelling tot andere landen van Europa. Zelfs in de maand Juli van dit jaar, toen de contingentteering een feit werd, was de productie belangrijker groter dan in 1933 en was het aantal verzuimdagen geringer dan in het vorige jaar. Het volgende overzicht toont ons het verloop der productie in de verschillende landen, waaruit de gunstige positie van Nederland duidelijk in het oog springt.

Productie in 1000 tonnen in Europa.				
	1929	1930	1931	1932
Duitschland	163.441	142.699	118.640	104.740
België	26.940	27.415	27.024	21.414
Spanje	7.108	7.120	7.091	6.770
Frankrijk	53.780	53.900	50.023	46.268
Polen	46.236	37.506	38.265	28.835
Engeland	262.045	247.795	222.981	212.602
Saargebied	13.579	13.236	11.367	10.438
Tsjecho-Slowakije	16.521	14.435	13.103	11.053
Nederland	11.581	12.211	12.901	12.756
Totaal voor geheel Europa				
uitgezonderd Rusland	604.266	559.200	504.280	457.700

Terwijl dus overal vermindering van de productie valt waar te nemen, heeft er in ons land een voortdurende uitbreiding der productie plaats gevonden. Te meer is dit opmerkelijk, omdat reeds in 1928, toen er dus een groot kolenverbruik was vanwege de zeer groote bedrijvigheid in de geheele wereld, er ernstige moeilijkheden ontstonden met onze uitvoer. In verband hiermede richtte men in October van dat jaar een adres tot den Ministerraad met het verzoek om heffing van een invoerrecht op buitenlandsche kolen. O.i. zijn de moeilijkheden in Limburg dan ook niet alleen aan de crisis, maar nog meer aan een te snelle expansiepolitiek te wijten. De vele ontslagen van mijnwerkers zijn ook niet het gevolg van een vermindering van afzetgebied, maar van de voortgaande mechanisatie. Dit blijkt daarom duidelijk, omdat de ontslagen voor 90 pCt. ten laste van de ondergrondse arbeiders komen. Al loopt de productie nu sedert 1931 in geringe mate terug (in 1933 bedroeg zij 12.574.000 ton), vergeleken bij 1929 is zij toch nog gestegen met nagenoeg 1.000.000 ton, terwijl de vermindering t.o.v. 1931 geenszins van dien aard is, dat zij een dergelijke verhouding tusschen boven- en ondergrondse ontslagen arbeiders tengevolge kan hebben. Dit euvel, dat zich reeds in zooveel takken van industrie heeft geopenbaard, doet zich thans ook in de mijnindustrie gevoelen. Dat contingentteering hier niet de medicijn is, spreekt welhaast voor zichzelf.

Ook brengt de contingentteering internationale gevaren met zich mede. Zoals in het vorenstaande reeds is uiteengezet, is ons land aan handen en voeten gebonden met het buitenland. Tot de landen, die hier invoeren, behooren België en Frankrijk hunnerzijds tot onze beste afnemers; beide betrekken veel meer kolen van ons, dan wij van hen. Wij stellen onze uitvoer dus in de waagschaal, wanneer wij den invoer gaan beperken. België trof trouwens bereids zijn tegenmaatregelen, welke ons vermoedelijk meer nadeel zullen berokkenen, dan de contingentteering voordeel oplevert.

Ten opzichte van Engeland staan wij eveneens in een gevaarlijke positie. Belemmeren wij den Engelschen kolenuitvoer naar ons land, dan zal Engeland ongetwijfeld onze landbouwproducten verdere moeilijkheden in den weg leggen. Onze handelsbalans met Engeland is actief, dus valt er onzerzijds eventueel weinig tegen de Engelsche maatregelen te doen.

Evenzoo loopt onze uitvoer van landbouwproducten

naar Duitschland gevaar bij contingentteering van zijn kolenexport naar Nederland.

Tenslotte zij nog de aandacht gevestigd op andere binnenlandsche belangen, die op het spel staan. Het havenbedrijf in Rotterdam draait voor ongeveer een derde gedeelte om het kolenverkeer, zooals het volgende overzicht duidelijk weergeeft.

Tijdvak	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal goederen- verkeer in den haven
Januari t/m Juni		(in tonnen)		
1931	308.428	362.096	3.998.112	13.741.278
1932	274.370	531.717	2.323.258	10.279.188
1933	219.089	255.816	2.806.151	10.744.332
1934	286.026	429.807	3.584.976	13.153.328

Wanneer nu de steenkolen gecontingteerd blijven, zal dit van grooten invloed zijn op de verschillende havenbedrijven; want niet alleen Rotterdam komt hier in het geding, maar zeker ook Amsterdam en Dordrecht, om slechts de voornaamste te noemen.

Eveneens zal de binnenscheepvaart het nog harder te verantwoorden krijgen dan zij het nu reeds heeft, want de Limburgsche mijnen vervoeren hun producten voor ongeveer 95 pCt. met de spoorwegen. De binnenscheepvaart heeft dus vrijwel uitsluitend profijt van de buitenlandsche steenkolen.

Summa summarum: contingentteering van steenkolen is — door welken bril wij het ook bekijken — uit den booze. Zij dient slechts om het belang van enkelen te steunen, maar *druischt tegen elk landsbelang en algemeen belang in*. Het is nog niet te laat: de volksvertegenwoordiging kan er haar goedkeuring aan onthouden. Laat zij toonen een open oog te hebben voor de belangen van hen, die zij vertegenwoordigt: *van het Nederlandsche volk in zijn geheel!*

95

96

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET VRAAGSTUK VAN DEN BUITENLANDSCHEN HANDEL VAN SOVJET-RUSLAND.

Prof. Dr. B. Brutzkus te Berlijn schrijft ons:

De omvang van den buitenlandschen handel van de Sovjet-Unie bedroeg in het eerste kwartaal van het loopende jaar 134,1 millioen Roebel, waarvan de invoer 49,5 millioen uitmaakte. Dit zijn zeer geringe bedragen voor een zoo groot land. De buitenlandsche handel der Sovjet-Unie bevindt zich in een stadium van diepe inzinking, erger dan van welk ander land ook. Met het oog op de tendenzen in andere landen, waar men onder den druk der crisis in sommige opzichten den buitenlandschen handel onder contrôle gaat stellen, is het van belang het vraagstuk van den buitenlandschen handel als staatsmonopolie in het algemeen te bezien aan de hand van de zestienjarige ervaring der Sovjet-Unie.

De omvang van den buitenlandschen handel der Sovjet-Unie.

De volgende tabel geeft de ontwikkeling van den buitenlandschen handel van Rusland weer:

Jaar	In mill. goudroebel		In mill. vooroorlogsroebel ¹⁾		Omzet	Omzetindex
	Uitvoer	Invoer	Uitvoer	Invoer		
1913	1520,1	1375,0	1520,1	1375,0	2895,1	100,0
1927/28	791,6	945,5	592,1	668,2	1260,3	43,5
1928/29	877,6	836,3	709,4	576,8	1286,2	44,4
1930 ²⁾	1036,4	1058,8	947,3	841,7	1789,0	61,8
1931	811,2	1105,0	876,0	1038,5	1914,5	66,2
1932	574,9	704,0	736,1	784,9	1521,0	52,5
1933	495,7	348,2	700,1	428,3	1128,4	39,0

¹⁾ De berekening in vóóroorlogsroebels is overgenomen uit de publicatie van het Birmingham Bureau of Research on Russian Economic Conditions: „Foreign Trade of the U.S.S.R.”, July 1934.

²⁾ Sedert 1930 valt het begrootingsjaar met het kalenderjaar samen, vroeger liep het eerste van 1 Oct. tot 30 September.

Ook vóór den oorlog was Rusland onvoldoende bij het wereldverkeer betrokken. De bovenstaande tabel toont aan, dat die verbinding onder het nieuwe stelsel nog lossér is geworden. Slechts in 1930 en 1931 werd een omvang van twee derden van vóór den oorlog bereikt, terwijl hij in 1933 weer tot op 39 pCt. van dat niveau was ingekrompen, en zelfs kleiner was dan gedurende de laatste jaren van de Nieuwe Economische Politiek (Nep). In het eerste kwartaal van 1934 was de omvang weer 28 pCt. kleiner dan in de overeenkomstige periode van 1933. Per hoofd der bevolking is de toestand nog ongunstiger, daar de Russische bevolking tijdens het Vijfjarenplan reeds 15 pCt. grooter was dan vóór den oorlog.

Vóór den oorlog maakte de Russische buitenlandse handel 3,9 pCt. van den wereldhandel uit. Nadien is een oppervlakte van dat Rijk afgescheiden, waarop ongeveer 15 pCt. der bevolking woonde. Indien dus de buitenlandsche handel van de Sovjet-Unie zich in dezelfde verhouding als die van andere landen had ontwikkeld, zou hij ongeveer 3,3 pCt. van den wereldhandel moeten bedragen. In 1928/'29, het jaar van den grootsten wereldhandel, bedroeg het aandeel der Sovjet-Unie echter slechts 1,4 pCt. In 1930 en 1931 kromp de wereldhandel in, terwijl de buitenlandsche handel van de Sovjet-Unie zich uitbreidde en het percentage van 2,5 bereikte. Daarna daalt de Sovjet-buitenlandsche handel sneller dan de wereldhandel, en bedroeg in 1933 nog slechts 1,8 pCt. Zelfs in de jaren van den grootsten bloei was de omvang van den buitenlandschen handel der Sovjet-Unie per hoofd der bevolking nog geringer dan die van Roemenië, Polen en Turkije. Tegenstanders van het monopolie van den buitenlandschen handel der Sovjet-Unie noemen dit stelsel dan ook een *systeem der „zelfblokkade“*.

Van Sovjet-zijde tracht men deze zwakke ontwikkeling van den buitenlandschen handel te verklaren door het verschil tusschen een kapitalistischen en een socialistischen staat. In het pas verschenen werk van het studie bureau van het Volkscommissariaat voor den Buitenlandsche Handel¹⁾ leest men op blz. 80-81: „Wij hebben geen belang erbij, zooals de kapitalistische staten, den uitvoer tot het maximum op te voeren; wij strijden er niet voor om de afzetmarkten aan ons te onderwerpen...”

Al gaat ook de socialistische economie in de richting van autarkie, dan heeft dit toch zekere grenzen, zeker bij den steeds zoo bescheiden omvang van den Russischen buitenlandschen handel. Volgens het Vijfjarenplan lag deze inkrimping van den buitenlandschen handel dan ook niet in de bedoeling, daar volgens dit plan in 1932/'33 het niveau van vóór den oorlog bereikt had moeten worden. Voor de industrialiseering volgens het Vijfjarenplan was een groote invoer van machines, grondstoffen en hulpmaterialen noodig, en men had oorspronkelijk niet het plan om den invoer van consumptiegoederen voor de bevolking al te zeer in te krimpen en aan den invoer voor industrialiseering geheel op te offeren.

De wereldcrisis en de buitenlandsche handel der Sovjet-Unie.

Tijdelijk, in 1930 en 1931, toen de buitenlandsche handel der Sovjet-Unie steeg, terwijl die van andere landen achteruitging, heeft deze stijging grooten indruk op het buitenland gemaakt. Op de hout- en graanmarkten, waar Sovjet-Rusland een leverancier van beteekenis is, kreeg men den indruk, dat er geen prijzen bestaan, die de Sovjets niet bereid zijn te onderbieden.

Men kan niet ontkennen, dat de wereldcrisis betrekkelijk weinig invloed op den buitenlandschen handel der Sovjets heeft gehad. De vermindering van dien handel na 1931 kan niet als een nawerking der

wereldcrisis worden beschouwd. Immers, de prijzen en opbrengsten zijn voor de Sovjet-Unie iets geheel anders dan in andere landen; Sovjet-Rusland is in den vollen zin van het woord een „*gesloten handelsstaat*”. In Rusland zelf spelen prijzen wel een zekere rol, maar zij vervullen toch niet de functie van evenwichtsfactor tusschen vraag en aanbod. Het doel van den Sovjet-uitvoer is dan ook niet het maken van winst, hetzij op enkele transacties, hetzij op het geheel, maar alleen het *dekken van den invoer*. Daarom kon de wereldcrisis alleen dan schade brengen, warneer de prijsdaling eenzijdig op de uitvoerproducten der Unie betrekking had gehad. Sinds 1928/'29 is de verhouding van de prijsindices van in- en uitgevoerde goederen voor de Sovjet-Unie gelijk gebleven, zoodat door de prijsdaling zelf geen schade is veroorzaakt.

Een gevaar van het ontbreken van een objectief prijs criterium voor goederen bestaat hierin, dat men niet kan beoordeelen, wat men mag uitvoeren en wat niet. Uit de oogsten van 1930 en 1931 werden meer dan 10 miljoen ton tarwe uitgevoerd. De Sovjet-publicisten achten dit een groote prestatie, maar men veroorzaakte daardoor tegelijkertijd de vreeselijke hongersnood 1932/'33. Bij een particuliere organisatie van het bedrijfsleven zou de boer nooit zijn laatste voorraden hebben prijsgegeven, of dan tegen prijzen, waarbij concurrentie op de buitenlandsche markten onmogelijk was geweest. Bij een dergelijke organisatie zouden echter vele andere producten naar buiten zijn uitgevoerd, die thans niet tot uitvoer komen door de bureaucratiseering van het apparaat.

De uitvoer van de Sovjet-Unie.

De vraag van de Sovjet-Unie naar buitenlandsche producten zou zeer groot zijn, wanneer zij vrij was zich te uiten. Zij wordt echter door de grootte van den uitvoer begrensd. De volgende tabel geeft een overzicht van den Sovjet-uitvoer.

Producten	Mill. Roebel		Procent. samenst.	
	1913	Gem. 1928/29-1932/33	1913	Gem. 1928/29-1932/33
Landbouw, incl. landbouw-industrie (suiker, enz.)	1146,8	287,4	75,4	36,7
Hout, visch en jachtproducten	184,6	217,4	12,1	27,7
Mijnbouw	115,4	157,7	4,8	20,1
Industrie	73,3	121,3	7,6	15,5
Totaal	1520,1	783,8	100,0	100,0

De basis van den Russischen buitenlandschen handel werd vóór den oorlog door landbouw- en veeteeltproducten gevormd. Deze vormden drie vierden van de uitvoerwaarde. Thans is de beslissende factor, dat de landbouw niet meer over de overschotten van vóór den oorlog beschikt. Onder het Vijfjarenplan is de toestand zoo geworden, dat zonder de scherpste benadeeling der consumenten, in het geheel geen levensmiddelen uit de Sovjet-Unie uitgevoerd kunnen worden.

De vraag, waardoor die ontbrekende agrarische producten kunnen worden vervangen, is tot nu toe niet opgelost. Door de pers wordt, wat de industrialiseering van den export betreft, alles, wat niet onmiddellijk door den landbouw wordt geleverd, als industrie-product aangeduid. In werkelijkheid zijn echter slechts bepaalde successen bij den uitvoer van *grondstoffen* bereikt. De houtuitvoer is toegenomen, en vervangt den uitvoer, die vóór den oorlog grootendeels uit de thans afgescheiden gebieden plaats vond. De uitvoer van pelzen is grooter dan vóór den oorlog. Ook die van mijnbouwproducten is toegenomen, vooral die van olie, welke van 1 tot 5 mill. ton gestegen is. Nu worden 1½—2 mill. ton kolen uit de havens aan de Zwarte Zee uitgevoerd, terwijl vóór den oorlog ongeveer 4 mill. ton Engelsche kolen naar de havens van de Oostzee werden gebracht. Terwijl vóór den oorlog hoofdzakelijk rondhout werd geëxporteerd, wordt nu meer bezaagd hout uitgevoerd.

¹⁾ „Vneshnaja torgovlja S.S.S.R. k XVII s'ezdu VKP”. (De buitenl. handel der S.S.S.R. aan het XVII partijcongres der RKP). Vneshtorgizdat Moskou-Leningrad, 1934.

De pelsbereiding geschiedt grotendeels in het land zelf, en de olie wordt meestal geraffineerd, als benzine, petroleum, enz. uitgevoerd.

Veel kleiner zijn de successen bij den export van afgewerkte fabriekaten, waarvoor de vroeger gekoesterde vrees in het buitenland overdreven is gebleken. De producten der Sovjet-industrie zijn van zulke slechte kwaliteit, dat zij voor export niet in aanmerking komen en slechts in een land, waar niet gehandeld; doch verdeeld wordt, afnemers kunnen vinden. De productie voor den uitvoer is aan een paar uitgekozen fabrieken opgedragen, die de beste arbeiders en grondstoffen toegewezen krijgen. En toch komen de Sovjet-producten haast uitsluitend op de markten der aan Rusland grenzende *Aziatische landen*, van Turkije tot China. Evenals vóór den oorlog, en ongeveer in denzelfden omvang, worden naar die Aziatische landen katoenen stoffen uitgevoerd. Thans gaan er ook chemicaliën, metaalwaren en electrotechnische producten heen. In vergelijking met 1913 werd gemiddeld in de periode van het Vijfjarenplan voor 860 mill. Roebel aan agrarische producten minder uitgevoerd, terwijl van dit minus slechts 15 pCt. uit andere bronnen werd gedekt.

De invoer der Sovjet-Unie.

De ongunstige ontwikkeling van den uitvoer begrensd den Sovjet-invoer. Daarbij traden in de samenstelling principiële veranderingen op, gelijk uit de volgende gegevens blijkt¹⁾:

Artikelen	Gem. in mill. Roebel		Procent. verdeel.	
	1909/13	Vijfjarenplan	1909/13	Vijfjarenplan
Machines en fabrieksinstall.	225,5	467,0	19,8	50,3
Grondstoffen en halfabrik.	598,1	366,6	52,4	39,5
Verbruiksartikelen	276,5	73,5	24,3	7,9
Onverdeeld	40,2	21,5	3,5	2,3
Totaal	1140,3	928,6	100,0	100,0

Reeds vóór den oorlog droeg de Russische invoer een uitgesproken protectionistisch karakter. Slechts een vierde werd voor consumptie gebruikt, drie vierden voor de industrie. De helft bestond uit grondstoffen en halfabrikaten, vooral voor de lichte industrie. Onder het Vijfjarenplan is de invoer van machines enz. tot de helft van het totaal gestegen, en was de waarde daarvan tweemaal zoo groot als vóór den oorlog. Daarentegen werd de invoer van grondstoffen ingekrompen, vooral voor de lichte industrie. De waarde der ingevoerde katoen, wol, rubber-, verf- en looistoffen was in 1931 driemaal zoo klein als in 1913. Daarentegen is de invoer van grondstoffen voor de zware industrie enorm gestegen. De invoer van verbruiksartikelen werd nog verder verminderd; in 1913 werd b.v. 75.000 ton thee ingevoerd, onder het Vijfjarenplan jaarlijks slechts 15—20.000 ton.

De Sovjet-Russische Handelsbalans.

Wij geven hieronder de balans van den buitenland-schen handel der Sovjet-Unie:

	Millioen Goudroebel		
	Uitvoer	Invoer	Saldo
1920—1923/24	840,6	1195,8	— 355,2
1924/25—1927/28	2879,4	3138,8	— 259,4
1928/29—1932	3562,7	3951,8	— 389,1
Totaal	7282,7	8286,4	— 1003,7
1933	495,7	348,2	+ 147,5

Vanaf het begin van de buitenlandsche handelsbetrekkingen tot het einde van het Vijfjarenplan is er dus voor ruim een milliard roebel meer in dan uitgevoerd. Bovendien heeft de Sovjet-regeering in het buitenland groote uitgaven voor het onderhoud van haar vertegenwoordigingen, voor vrachten en rentebetaling. Volgens het Bureau te Birmingham bedroegen deze aanvullende uitgaven tot en met 1933 700 miljoen Roebel.

Dit deficit werd gedekt door de goudvoorraden

¹⁾ Vneshnjaja Torgovlja... blz. 106/107.

der oude regeering, het nieuw gedolven goud en vooral door buitenlandsche credieten, die op 1 Juli 1932 een bedrag van 1335 miljoen Roebel hadden bereikt. In 1933 moesten groote betalingen op deze credieten geschieden, en daarom was een negatieve handelsbalans niet meer te dragen. In 1931 bedroeg het invoersaldo rond 200 miljoen, in 1932 nog 130 miljoen Roebel, in 1933 werd door vermindering van den invoer een uitvoersaldo van 150 miljoen Roebel bereikt. Ook in het eerste kwartaal van 1934 bestaat er een uitvoersaldo ter grootte van 35,1 miljoen Roebel.

Het is juist, gelijk van Sovjet-zijde naar voren wordt gebracht, dat de invoer van zekere machines verminderd kon worden door de stichting van een eigen industrie in de Sovjet-Unie, waardoor b.v. de invoer van tractoren uit de Ver. Staten sinds 1932 kon worden stopgezet. Wanneer men echter het tweede Vijfjarenplan goed of slecht ten uitvoer wil brengen, dan moet men toch voor zeer groote bedragen aan machines invoeren en vooral ook aan grondstoffen voor de lichte industrie, waarvan de omvang onder het eerste Vijfjarenplan is achteruitgegaan, terwijl zij onder het tweede Vijfjarenplan krachtig ontwikkeld zou moeten worden. De Sovjet-regeering wenscht dat ook, en probeert dan ook — voorloopig zonder resultaat — om nieuwe buitenlandsche credieten te krijgen. De zekerheid voor die credieten hangt in de eerste plaats van de resultaten van den gesocialiseerden landbouw af, of deze al dan niet in staat zal zijn om overschotten voor den uitvoer te leveren.

De buitenlandsche handel der Sovjets en de andere landen.

In de afgelopen 16 jaar is het duidelijk gebleken, dat de inschakeling van het monopolie van den buitenlandschen handel der Sovjets in het wereldverkeer een buitengewoon moeilijke taak is, waarvan tot op heden geen bevredigende oplossing is gevonden.

Laat men de *politieke* zijde van dit monopolie buiten beschouwing, die maakt, dat bestellingen uit politieke overwegingen daar worden geplaatst, waar het economisch niet is aangewezen, dan stuit men economisch op de moeilijkheid, dat normale handelsverdragen met wederzijdsche vastlegging der invoerrechten hier ontoereikend zijn. Bij zulk een handelsverdrag komt de handelsvertegenwoordiging der Sovjets in onmiddellijke aanraking met den buitenlandschen koper en verkoper, terwijl de buitenlanders zelf door het verdrag slechts het recht verkrijgen... om in de handelsvertegenwoordiging te mogen antichambreeren. Het groote Russische land blijft voor hen gesloten. Bij zulk een verdrag heeft het kapitalistische land nog volstrekt niet de zekerheid, dat men in staat zal zijn om voor een cent producten naar de Sovjet-Unie te leveren.

Over de *desorganiserende werking van den Russischen uitvoer* op de markten werd boven reeds gesproken. In 1930 en 1931 werd de Sovjet-regeering zelfs ervan beschuldigd opzettelijk de prijzen te ruïneren om de kapitalistische wereld des te sneller naar den ondergang te helpen. In werkelijkheid waren de haastige verkoopen der Sovjet-regeering tegen buitengewoon lage prijzen hoofdzakelijk het gevolg van financiële moeilijkheden. Welke oorzaken er bestaan daargelaten, in het feit van dumpingprijzen zelf ligt een groot gevaar opgesloten. Wanneer dat gevaar niet zoo groot is geworden, als men had gedacht, komt zulks, omdat de Russische exporten spoedig verminderd zijn.

Ondanks alle moeilijkheden van het zaken doen met Rusland en ondanks alle daarmede verbonden onzekerheid, kan het toch voor bepaalde takken van industrie in het buitenland voordeel opleveren. De Sovjet-staat is arm en kan zijn buitenlandschen handel slechts op de basis van buitenlandsche credieten ontwikkelen. Deze credieten zijn veel te groot en naar hun aard veel te sterk met een politiek risico

belast om door particuliere firma's te worden gegeven. Daarom is de ontwikkeling van zaken met Rusland in hooge mate van *credieten en garanties door den staat* afhankelijk. De buitenlandsche handel der Sovjets heeft zijn voortschrijdende ontwikkeling tot 1931 aan de groote credieten van Duitschland en ook van Engeland te danken. En de tegenwoordige catastrofale toestand is klaarblijkelijk het gevolg van den terugtocht van Duitschland uit de credietzaken op Rusland.

Wanneer echter de buitenlandsche handel der Sovjets met staatscredieten verbonden is, dan kan hij voor de kapitalistische wereld zelfs verlokkelijk zijn, want geen particuliere ondernemingen kunnen zulke groote bestellingen plaatsen of zulke goederenhoeveelheden verkoopen en daarbij zoo vrij met de prijzen manipuleeren als het monopolie van den buitenlandschen handel der Sovjets. Voor de machine-industrie van Duitschland en ook van andere landen waren in de crisisjaren de Russische bestellingen een redding, en het staat ongetwijfeld vast, dat Engeland zeer heeft geprofiteerd van de groote leveringen van uiterst goedkoop Russisch hout. Daarom heeft de Sovjet-staat in de wereld van het ontwikkelde kapitalisme niet alleen verbeten vijanden, maar ook zeer warme vrienden.

Van het hogere standpunt van de belangen der wereldeconomie kan het monopolie van den buitenlandschen handel der Sovjets evenwel slechts negatief gewaardeerd worden. Het heeft de inkrimping van de zaken met Rusland veroorzaakt, het heeft zich in de wereldeconomie als een vreemd lichaam ingeschaald, waarvan de uitwerkingen onberekenbaar zijn. Men moet de socialistische reorganisatie van het economisch leven in Rusland en het monopolie van den buitenlandschen handel als een van de voornaamste oorzaken van de ineenstorting der wereldeconomie van thans beschouwen.

AANTEKENINGEN.

De beteekenis van de Nederlandsche industrie.

In de laatste jaren is herhaaldelijk gediscussieerd over de vraag, of Nederland een industrieel dan wel een agrarisch land is. Deze vraag hangt voor een belangrijk deel samen met het vraagstuk van den landbouwsteun. Van landbouwzijde vooral wordt sterk de nadruk gelegd op de beteekenis van den landbouw voor onze volkswelvaart om daarmee de steunmaatregelen te verdedigen.

Met belangstelling hebben wij daarom kennis genomen van het gedocumenteerde artikel van Dr. C. Visser over de beteekenis en opbouw van de Nederlandsche industrie, verschenen in het adresboek „De Nederlandsche Industrie”. Het eerste gedeelte van deze interessante beschouwing laten wij hieronder in zijn geheel volgen.

„De beteekenis van de industrie voor Nederland wordt nog vaak onderschat. In vele, vooral buitenlandsche geografische en economische werken wordt Nederland geschilderd als een landbouwland en daarnaast als handelsland, dat voornamelijk in koloniale producten zijn specialiteit heeft gevonden.

De industrie wordt nauwelijks of in het geheel niet genoemd. Toch is deze opvatting in alle opzichten onjuist. Nederland is een industrieel land bij uitnemendheid, zij het dan ook, dat deze industrie een eigen karakter vertoont en dat verschillende takken van bedrijf, die elders tot groote ontwikkeling zijn gekomen, in Nederland eenigszins zijn achtergebleven. Daar tegenover staat, dat Nederland in tal van industrietakken een positie inneemt, die verre uitgaat boven de beteekenis van het betrekkelijk geringe aantal inwoners en zeer verre boven de kleine oppervlakte, die het beslaat.

Wij behoeven slechts te wijzen op de beteekenis van

Nederland voor industrietakken als de aardappelmeel- en de stroocartonvervaardiging; de positie in de gloeilampenindustrie en de radionijverheid; in de kunstzijdefabricage; de cacao- en chocoladenijverheid; op de diamantindustrie; de rijstpellerijen; op het harden van oliën en vetten; op de margarine-industrie; de kinine-industrie; de superfosfaatnijverheid en tal van andere bedrijfstakken.

Voorts dient men te bedenken, dat de Nederlandsche schoenenindustrie; de wollen-stoffennijverheid; de zeepindustrie; de rijwielinindustrie; de papiernijverheid; de meelfabrieken; de suikerindustrie etc., wel niet tot industrieën zijn geworden, waarvoor de Nederlandsche in- en uitvoerstatistiek een exportsaldo aanwijst, maar dat deze nijverheidstakken toch voor het allergrootste gedeelte in de eigen behoeften van het land voorzien.

De vraag, of Nederland een landbouw-, dan wel een industrieel land is, wordt desondanks fel omstreden. Van landbouwzijde betoogt men, dat de landbouw in zijn diverse schakeeringen, dus veeteelt, akkerbouw en tuinbouw, nog altijd de basis is, waarop de Nederlandsche volkswelvaart rust. Zulks strijdt echter ten eenenmale met de uitkomsten van de arbeidsstatistiek.

De volgende staat toch geeft een overzicht over het totaal aantal personen, die in Nederland een beroep uitoefenden, gesplitst naar de bedrijven, waarin zij werkzaam waren, en wel over de jaren 1909, 1920 en 1930:

	1909	1920	toenem. of afnem. in perc.	1930	toenem. of afnem. in perc.
Totaal industrie	796.790	1.028.155	+ 29.0	1.235.912	+ 20.2
Landbouwbedr.	618.066	622.514	+ 0.7	639.039	+ 2.7
Visscherij, jacht	23.855	19.597	- 17.8	16.164	- 17.5
Handel	225.707	271.718	+ 20.4	398.718	+ 46.7
Verkeerswezen	190.913	261.577	+ 37.0	296.737	+ 13.4
Crediet- en bankwezen	10.005	29.696	+ 196.7	28.307	- 4.7
Verzekeringsw.	8.091	16.599	+ 105.2	20.217	+ 21.7
Overige bedrijv. en vrije beroepen	93.327	142.720	+ 52.9	171.299	+ 20.1
Onderwijs	47.973	68.406	+ 42.6	85.067	+ 24.3
Huisel. diensten	214.096	221.135	+ 3.3	243.555	+ 10.1
Losse werklieden	22.475	24.903	+ 10.8	32.845	+ 31.9
Godsdienst	10.291	11.839	+ 15.0	17.624	+ 48.8

Hieruit blijkt, dat in de industrie tweemaal zooveel menschen werkzaam zijn als in den landbouw en dat voorts in handels- en verkeerswezen tezamen nog iets meer menschen te werk gesteld zijn, dan in den landbouw.

Dit wijst er op, hoezeer de industrie reeds van beteekenis is geworden. Vooral in de jaren na 1900 heeft deze ontwikkeling, de omvorming dus van Nederland van landbouwland tot industriegebied, een zeer snel tempo aangenomen.

Dit moge blijken uit het feit, dat van 1909 tot 1920 het totaal aantal in beroep werkzamen steeg van 2.261.634 tot 2.722.407 of met 20,4 pCt., terwijl de toename in den landbouw slechts 0,7 en in de industrie 29 pCt. bedroeg.

Bijzonder snel ontwikkelden zich in dezen tijd ook verkeerswezen, credietwezen, bankwezen en verzekeringswezen, terwijl de handel juist in hetzelfde tempo toenam als de totale werkzame bevolking. Van 1920 tot 1930 nam het totaal aantal in beroep werkzamen toe van 2.722.407 tot 3.185.816 of met 17 pCt. Het totaal aantal personen werkzaam in de industrie steeg met 20,2 pCt., dat in den landbouw met 2,7 pCt. De handel en het verzekeringswezen kwamen ver boven het gemiddelde uit, het verkeerswezen bleef ditmaal er onder.

Hoe overtuigend de hier gegeven cijfers ook mogen lijken, toch zijn zij niet in staat om hen, die het landbouwbedrijf als voornaamste welvaartsbron voor Nederland beschouwen, geheel te overtuigen. Zij voeren drieërlei gronden aan, waarom naar hunne mee-

ning de bovenbedoelde cijfers niet afdoende bewijzen, dat Nederland een industrieland zou zijn.

De eerste reden is, dat een groot aantal industrie-arbeiders direct afhankelijk is van den gang van zaken in den landbouw. Daaronder zou b.v. vallen de geheele ambachtsnijverheid ten plattelande, hoefsmeden, ploegsmeden, wagenmakers, mandenmakers, een aantal timmerlieden, metselaars enz. Voorts zou daaronder vallen een aantal fabrieken en fabriekjes zoals b.v. de bedrijven van kassenbouwers en kisten-fabrikanten, die onmiddellijk van den gang van zaken in den tuinbouw afhankelijk zijn.

In de tweede plaats wijzen zij er op, dat onder handel en verkeer tal van vervoerders en winkeliers zijn opgenomen, die eveneens van den landbouw direct afhankelijk zijn, b.v. winkeliers ten plattelande; beurtvaarders en boden op het platteland en enkele andere groepen.

In de derde plaats wijzen zij op het bestaan van een groep industrieën, die landbouwvoortbrengselen verder verwerken.

Onder deze industrie telt men dan de aardappelmeelindustrie, de stroocartonnijverheid, de beetwortel-suikerfabrieken, de condensed milk-industrie en de zuivelnijverheid, alsmede de conservenindustrie en jam-nijverheid.

Deze gedachtengang is niet juist. Immers, het is ongetwijfeld waar, dat de onder ten eerste genoemde industriële bedrijven hun afzet in den landbouw vinden, doch men kan zelfs over het algemeen volhouden, dat de industrie een groot deel van zijn producten afzet aan den landbouw en omgekeerd de landbouw aan de industrie.

Zoo valt het gemakkelijk om aan te toonen, dat een deel van de veehouderij direct afhankelijk van den afzet in de industriële centra is. Hetzelfde geldt voor den tuinbouw, waar ook rond de industriële steden een sterke opeenhoping van het bedrijf heeft plaats gevonden.

Men kan een dergelijke afhankelijkheid met het oog op bepaalde onderzoekingen, vooral wanneer deze betrekking hebben op ontwikkelingstendenzen, met vrucht in de beschouwing betrekken. Men mag er echter niet uit afleiden, dat bepaalde industriële bedrijven bij den landbouw behooren te worden geteld. In een selfsupporting land zou de consequentie van deze redeneering zijn, dat alle industrie tot den landbouw of alle landbouw tot de industrie gerekend behoorde te worden.

Hetzelfde geldt uiteraard voor de onder ten tweede genoemde handelaars en vervoerders, waarbij nog komt, dat tenminste een even belangrijk aantal van deze lieden werkzaam is ten behoeve van industriële producenten.

Ook het derde argument is uitermate zwak. Immers, de landbouwvertegenwoordigers wijzen er op, dat in Nederland een aantal industrieën bestaat, die inheemsche landbouwvoortbrengselen verwerken en leiden daaruit af, dat deze industrie rechtstreeks van den landbouw zou afhankelijk zijn. Nu werkt de industrie überhaupt of met grondstoffen, die van den landbouw afkomstig zijn, of met grondstoffen van minerale herkomst. Zoo goed als de aardappelmeel- of de stroocartonnijverheid, verwerkt de Twentsche katoenindustrie landbouwproducten, evenals de cacao- en chocoladenijverheid en de papierindustrie. Toch zal niemand er aan denken, om deze industrie tot de landbouwindustrie te tellen. Voor de industrie, die inheemsche grondstoffen verwerkt, doet men dit echter wel en neemt men als vaststaande aan, dat deze industrie afhankelijk is van den landbouw. Het bewijs daarvoor zal echter moeilijk te leveren zijn. Immers, in vele gevallen kan men het betoog ook om-draaien en zeggen, dat de landbouw afhankelijk is van de industrie. Zoo heeft de aardappelmeelindustrie ongetwijfeld de aardappelteelt in de Veenkoloniën zéér gestimuleerd, hetgeen b.v. blijkt uit het feit, dat de productie-capaciteit meestal verre en verre de wer-

kelijke productie overtreft en voorts uit de omstandigheid, dat de aardappelteelt geheel op de voortbrenging van voor de industrie geschikte soorten is gespecialiseerd. Ook bij de stroocartonnijverheid valt op te merken, dat het stroo dikwijls van buiten het eigenlijke industriegebied wordt aangevoerd en dat de stroocartonnijverheid wel degelijk een factor van beteekenis is geweest bij de instandhouding van de tarweteelt in Groningen. Ook hier bestaan dus geen objectieve gronden voor de meening, dat de landbouw boven de industrie primair zou zijn.

Toegegeven kan worden, dat het gewenscht is om, wanneer wij ons over de beteekenis van de industrie voor Nederland een oordeel willen vormen, ook nog andere cijfers dan alleen de arbeidsstatistiek onder het oog te zien. Dergelijke cijfers kunnen wij bijvoorbeeld ontleenen aan de handelsstatistiek.

Een industrieel land toch zal over het algemeen grondstoffen voor de industrie invoeren, alsmede voedingsmiddelen voor mensch en dier in onbewerkten staat. Het zal daarentegen uitvoeren fabrikaten en door de industrie verder verwerkte voedingsmiddelen.

Wanneer wij nu de Nederlandsche handelsbalans bezien, dan blijkt ons het volgende:

De invoer en uitvoer bedroegen voor agrarische producten:

	invoer		uitvoer	
	gewicht in tons	waarde in 1000 guldens	gewicht in tons	waarde in 1000 guldens
a. levende dieren:				
1929	9.292	4.796	22.456	15.359
1930	12.503	16.208	23.609	15.170
1931	9.964	4.888	19.704	11.364
1932	3.305	1.736	20.406	8.685
1933	3.463	2.025	16.545	6.322
b. onbewerkte voedingsmiddelen voor mensch en dier:				
1929	2.844.480	439.324	1.811.005	362.382
1930	3.339.205	368.477	1.749.024	312.394
1931	4.033.074	309.865	1.750.240	276.590
1932	3.717.818	243.472	1.511.781	182.402
1933	3.368.894	190.877	1.095.091	129.070
c. grondstoffen van dierlijke herkomst:				
1929	101.733	110.794	127.095	48.324
1930	95.747	86.972	115.943	35.637
1931	94.438	62.177	115.259	22.897
1932	72.161	41.171	103.344	16.265
1933	77.546	47.175	117.783	22.536
d. van plantaardige herkomst:				
1929	3.406.413	517.113	762.637	126.802
1930	3.126.090	408.266	679.042	98.165
1931	2.977.684	297.708	349.691	67.500
1932	2.306.879	189.804	368.315	51.113
1933	2.730.772	180.996	335.038	54.353

Daartegenover bedroegen de invoer- en uitvoercijfers van industriële producten:

	invoer		uitvoer	
	gewicht in tons	waarde in 1000 guldens	gewicht in tons	waarde in 1000 guldens
a. voedingsmiddelen voor mensch en dier in den vorm van fabrikaten:				
1929	1.013.171	151.573	919.105	371.670
1930	879.910	114.355	935.099	316.160
1931	789.036	87.249	912.734	238.095
1932	607.331	54.828	762.984	139.663
1933	710.140	51.008	728.343	116.357
b. andere fabrikaten:				
1929	5.194.349	1.160.295	2.740.929	867.700
1930	4.887.422	1.086.799	2.666.472	739.946
1931	4.641.689	866.476	2.765.216	535.048
1932	3.745.743	608.897	2.462.232	340.500
1933	4.062.900	589.625	2.311.256	297.734

Opvallend is hierbij, dat behalve de kleine, onbetekenende post voor levende dieren, slechts de machinaal bereide voedingsmiddelen een exportsaldo aanwijzen. Alle andere posten, ook die van fabrikaten, vertoonen een invoersaldo.

Op het eerste gezicht zou hieruit voortvloeien, dat de cijfers van de handelsstatistiek niet duidelijk aantoonen of Nederland als een industrieel dan wel als een agrarisch land beschouwd kan worden.

Immers, zelfs indien wij de beide groepen van fabrikaten bijeen tellen, blijft een invoersaldo voor fabrikaten bestaan. Desondanks valt uit deze cijfers allereerst te concluderen, dat het invoersaldo voor fabrikaten belangrijk kleiner is dan voor agrarische producten, en in de tweede plaats, dat het percentage van den invoer gedekt door den uitvoer bij de fabrikaten het hoogst is en dus boven het gemiddelde ligt.

Wanneer wij nl. de totaalcijfers van in- en uitvoer zonder munt en muntmateriaal bezien, dan vinden wij de volgende getallen:

	invoer		uitvoer	
	gewicht in tons	waarde in 1000 guldens	gewicht in tons	waarde in 1000 guldens
1929	30.988.919	2.752.298	16.301.161	1.989.431
1930	31.294.407	2.418.255	16.605.792	1.718.880
1931	29.898.928	1.892.733	16.819.066	1.311.814
1932	24.588.546	1.299.427	13.992.086	846.128
1933	24.080.876	1.209.244	12.768.208	725.656

Het percentage van den invoer gedekt door den uitvoer bedroeg dus in 1929 72 pCt.; in 1930 71 pCt.; in 1931 69 pCt.; in 1932 65 pCt.; in 1933 60 pCt.

Hierbij zij opgemerkt, dat men uit de daling van dit percentage niet onmiddellijk mag afleiden, dat ons land in ongunstiger omstandigheden is gekomen.

Nederland blijkt reeds 10-tallen jaren achtereen een invoersaldo te hebben, dat sinds 1929 van 700 tot 500 miljoen gulden teruggelopen is.

Voor een groot deel is dit invoersaldo te verklaren uit vergoedingen voor bewezen scheepvaartdiensten, betalingen voor het transito-verkeer, bankiersdiensten, dividenden en interest van in Indië en elders belegd kapitaal enz.

Voor een deel zijn deze bedragen tengevolge van de crisis verminderd, voor een ander deel zijn zij in betrekkelijk geringe mate daardoor beïnvloed. In alle gevallen heeft een belangrijk gedeelte van deze bedragen niet rechtstreeks onder den invloed van de prijsdaling gestaan en heeft voor een ander gedeelte de crisis pas met eenige vertraging haar uitwerking doen gevoelen, zoo b.v. bij de overgemaakte dividenden enz.

Hoe dit zij, wij weten van de samenstelling van dit saldo betrekkelijk weinig af en weten dientengevolge ook zeer weinig omtrent de *samendrukbaarheid* van dit cijfer. Wel valt te vermoeden, dat deze samendrukbaarheid aanzienlijk geringer is, dan die van de handelsbeweging zelve, zoodat reeds daardoor tengevolge van de crisis en de prijsdaling een vergroting van de relatieve betekenis van het invoersaldo moest plaats vinden, zonder dat zulks wijst op voor de Nederlandsche volkshuishouding nadeelige feiten.

Berekenen wij nu het percentage invoer gedekt door den uitvoer voor de industriële producten, dan blijkt, dat dit cijfer in de afgelopen 5 jaren bedroeg resp. 94 pCt.; 88 pCt.; 81 pCt.; 72 pCt.; 65 pCt., terwijl het voor de agrarische handelsbeweging bedroeg resp. 43 pCt.; 53 pCt.; 65 pCt.; 54 pCt.; 50 pCt.

Indien in de Nederlandsche volkshuishouding industrie en landbouw even sterk vertegenwoordigd zouden zijn, zou het percentage invoer gedekt door den uitvoer voor agrarische producten en voor industriële producten ongeveer op dezelfde hoogte moeten liggen.

In werkelijkheid blijkt, dat regelmatig het cijfer voor de industriële artikelen hóóger ligt dan het gemiddelde en aanzienlijk hooger dan dat van den landbouw, waaruit volgt, dat ook onze handelsstatistiek typisch het beeld van een industrieland vertoont. Wel dient te worden toegegeven, dat in den loop van de afgelopen 5 jaren de cijfers meer zijn gaan conver-

geeren en dat de economische structuur, althans voor zoover uit de cijfers van de handelsstatistiek blijkt, meer en meer het uitgesproken industriële karakter verliest.

Het zou interessant zijn om te onderzoeken, in hoeverre zulks een gevolg is van het feit, dat de crisis een deel der nijverheid bijzonder zwaar getroffen heeft en, in hoeverre dit te danken is aan den kunstmatigen steun, dien de Regeering aan den landbouw verleent. Deze ongetwijfeld te constateeren wijzigingen hebben echter voorloopig nog zeker niet een zoo gróóte betekenis gekregen, dat wij aan het industriële karakter der volkshuishouding behoeven te twifelen."

Tinrestrictie en het vraagstuk van de vervanging.

De beperking van de productie van tin, die tot een aanzienlijke prijsstijging heeft geleid, heeft herhaaldelijk de vraag doen rijzen, of hierin geen gevaar gelegen is door de vervanging van dit metaal door surrogaten. Dit gevaar is blijkens een uiteenzetting in het maandblad „Tin" niet zoo groot als men wel meent en wel om de volgende redenen.

Tin is een vrij zeldzaam mineraal en betrekkelijk kostbaar voort te brengen. Gedurende de laatste twintig jaren bedroeg de prijs gemiddeld ruim £ 210 per ton; doch zelfs wanneer er voldoende tin zou kunnen worden geproduceerd, om in de wereldbehoefte tegen de helft van dezen prijs te voorzien, zal tin blijkbaar niet op een zuivere prijsbasis met koper kunnen concurreeren, dat beneden de £ 30 per ton wordt verkocht, of met lood en zink, welke op het oogenblik nog geen £ 15 per ton kosten. Er bestaat derhalve een voortdurende prikkel om wegen en middelen te ontdekken, ten einde tin te vervangen door andere metalen, die in groteren omvang en goedkooper voortgebracht kunnen worden.

In dit opzicht deelt nikkel in zekere mate het onvermogen van tin; het is eveneens zeldzaam in vergelijking met koper, lood en zink, terwijl de productiekosten veel hooger zijn. Hieruit volgt, dat tin en nikkel om hun eigen qualiteiten verkocht moeten worden. Terwijl de verbazingwekkende groei van de conserven-industrie, welke geheel afhankelijk is van tin, en het verschijnen van de automobiel, welke een zeer belangrijke verbruiker is geworden, hebben medegewerkt, om de consumptie van tin in de Ver. Staten zonder eenige hulp van de zijde der producenten te verdubbelen, hebben de producenten van nikkel gedurende jaren hard moeten vechten, ten einde markten voor hun product te scheppen; nadat zij deze markten veroverd hadden, hebben zij hun pogingen niet verminderd om ze te behouden en uit te breiden.

Het staat in de huidige wereld, welke is ingericht om van alles veel meer te produceeren dan de menschen onder de bestaande voorwaarden in staat zijn te koopen en op te nemen, onomstootelijk vast, dat de producenten, die niet bereid zijn voldoende middelen te reserveeren voor research werk, markten zullen moeten afstaan aan hun concurrenten, die zulks wel doen. Bovendien valt het verschijnsel op te merken, dat de industrieën van consumptiegoederen zich steeds meer afwenden van artikelen, welke gewoonlijk en in hevige mate in prijs schommelen.

De goede resultaten van de internationale tincontrole moeten wellicht worden toegeschreven in de eerste plaats aan de instelling van een fonds voor research en ontwikkeling, onder leiding van personen met groote wetenschappelijke kundigheden; verder aan de prijsstabilisatie, welke het directe gevolg is van de correlatie van vraag en aanbod, en ten derde aan de vriendschappelijke betrekkingen met de groote verbruikers. Deze drie factoren zijn ongetwijfeld de beste en meest effectieve waarborgen, welke kunnen worden aangewend om de industrie tegen het risico van surrogaten te beschermen.

Tin wordt naar verhouding slechts in geringe hoeveelheden gebruikt voor de fabricatie van blik en veel andere producten, waarvan het een bestanddeel vormt. Het wekt derhalve geen verwondering, dat een hoge prijs niet nadeelig werkt op het verbruik, evenmin als een lage prijs het verbruik ervan zal stimuleeren. Met het oog hierop, is het van groot belang in bijzonderheden na te gaan welke factoren van directen invloed zijn op de mogelijkheden van vervanging van tin door surrogaten.

Foeliesel.

Reeds geruimen tijd wordt aluminium-foeliesel steeds in meerdere mate gebruikt voor doeleinden, waarbij de eigenschappen van tin om weerstand te bieden aan uitbitting niet belangrijk zijn. Voor deze doeleinden heeft het thans in hoofdzaak tin-foeliesel vervangen. Daar aluminium verkocht wordt tegen een prijs van ongeveer £ 100 per ton en daar zijn gewicht slechts een derde van het gewicht van een gelijke hoeveelheid tin bedraagt, kan tin op deze markten niet concurreren op een prijsniveau, dat b.v. meer dan £ 40 per ton bedraagt. Het verbruik van tin wordt derhalve in hoofdzaak beperkt tot foeliesel, dat met voedsel in contact komt, zooals b.v. kaas in foeliesel verpakt.

Blik in de Ver. Staten.

Het grootste gedeelte van de wereldproductie van tin wordt voor het maken van blik gebruikt; de statistieken over een lange periode bewijzen onwederlegbaar, dat een hoge prijs niet wil zeggen een verminderd verbruik van tin. In de volgende tabel werden de jaren van zeer hoge en lage prijzen voor tin uitgekozen ter vergelijking met de blikproductie:

Jaar	Ver. Staten. Productie van blik (ton)	Gemiddelde prijs van tin (£)
1915	1.055.936	164
1918	1.473.939	329
1921	794.274	165
1926	1.782.306	291
1932	1.032.507	136
1933	1.820.000	195

De blikproductie voor de twaalf maanden, eindigende einde Mei 1934, bedroeg 2.002.000 ton en de gemiddelde prijs £ 226 per ton, terwijl de cijfers voor de voorafgaande twaalf maanden resp. waren 1.080.000 ton en £ 148.

Soldeersel in de Ver. Staten.

Op één na de grootste tinverbruiker is de soldeerindustrie. Gedurende de eerste helft van 1934 werd in de Ver. Staten door de soldeerindustrie 4.870 long ton tin verbruikt tegen 3.430 ton in de eerste helft van 1933, hetgeen een stijging met 42 pCt. beteekent, ondanks den veel hooger prijs. De gemiddelde maandelijksche consumptie heeft in de laatste jaren bedragen:

	Consumptie	Gemiddelde tinprijs
1932	430 ton	£ 136
1933	590 "	195
1e halfjaar 1934	811 "	231

Babbit metaal in de Ver. Staten.

Gedurende de eerste helft van dit jaar werd 1.870 ton tin voor Babbit metaal gebruikt tegen 1.280 ton in de eerste zes maanden van 1933, hetgeen een stijging van 46 pCt. beteekent. Het gemiddelde maandelijksche verbruik van tin voor Babbit metaal in de Ver. Staten was als volgt:

1932	200 ton
1933	250 "
1e halfjaar 1934	312 "

Brons, samendrukbare buizen en foeliesel.

Het verbruik van tin voor brons, samendrukbare buizen en foeliesel bedroeg gedurende de eerste helft van dit jaar 5.750 ton tegen 4.650 voor de overeenkomstige periode van 1933. Dit beteekent een stijging van 23 pCt. De maandgemiddelden waren als volgt:

1932	630 ton
1933	800 "
1e helft 1934	811 "

Automobielen in de Ver. Staten.

Hoewel dit gebied van de tinconsumptie reeds door de bovenstaande statistieken voor Babbit metaal en soldeersel werd gedekt, is het toch van belang de afzonderlijke cijfers na te gaan. Het voor motorvoertuigen in de Ver. Staten gedurende de eerste helft van dit jaar gebruikte tin gedroeg 5.320 ton tegen 3.320 ton in de eerste helft van 1933, hetgeen een vermeerdering aantoont van 60 pCt. Het maandgemiddelde voor het verbruik bedroeg:

1932	390 ton
1933	540 "
1e halfjaar 1934	886 "

Het verbruik in Duitschland.

Teneinde de positie van de handelsbalans te verbeteren, heeft de Duitse regeering gedurende eenigen tijd pogingen aangewend om het volumen van den invoer te verminderen. Zelfs voor dit land, dat steeds het best slaagde in het vinden van surrogaten voor invoerartikelen, toonen de statistieken duidelijk aan, dat niets werd gevonden om tin te vervangen.

Jaar	tinverbruik	maandgemiddelde
1932	9.012	751 ton
1933	10.227	852.2 "
1934 (eerste halfj.)	5.695	949 "

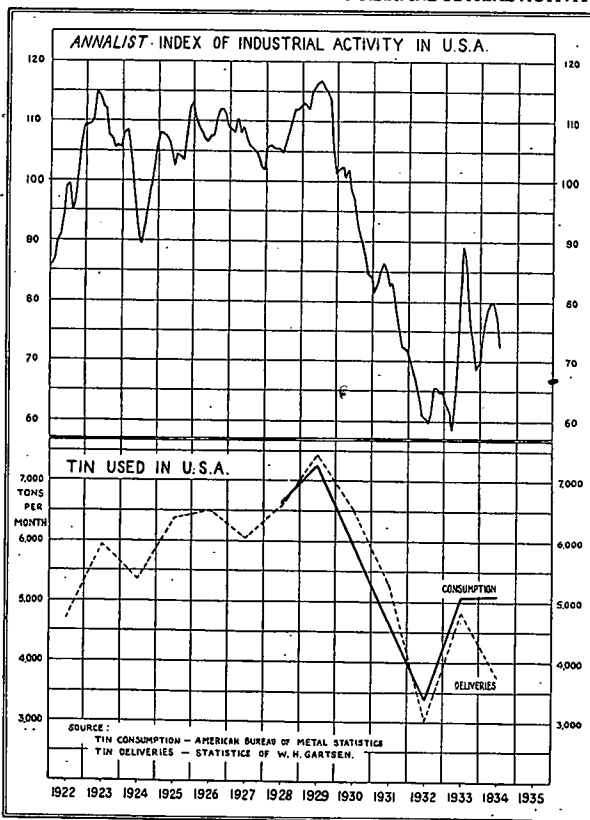
Het verbruik van tin voor blik en automobielen was in Duitschland als volgt in ton:

Jaar	Blik	Maandgem.	Automobielen	Maandgem.
1932	2.500	210	170	14
1933	3.675	306	350	29
1934 (1e helft)	2.070	345	255	42.5

De industriële bedrijvigheid en het tinverbruik in de Ver. Staten.

De bijgaande grafiek toont het verband tusschen het verbruik van tin en de algemeene conjunctuur in de Ver. Staten (index van de industriële bedrijvigheid van de Annalist). Dit indexcijfer omvat wagonladingen, ijzer- en staalproductie, elektrische energie, automobielpeductie, katoen- en zijdeverbruik, productie van ruw bekapt timmerhout en andere posten; elke post is gewogen voor de berekening van den gezamenlijken index. Hoewel verschillende van deze industrieën niet direct tin verbruiken, zal

TIN CONSUMPTION FULLY IN LINE WITH U.S.A. INDUSTRIAL ACTIVITY

een verandering in de bedrijvigheid in een daarvan ongetwijfeld indirect van invloed zijn op het verbruik van tin in de eene of andere van zijn vele toepassingen.

De zware lijn stelt het werkelijke verbruik voor van tin in Amerika voor fabrikaten, terwijl de stippe lijn aangeeft de hoeveelheid tin, door de Ver. Staten gekocht, berekend naar de marktstatistieken van de leveringen naar Amerika.

Uit deze grafiek kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

1o. Het tinverbruik volgt dezelfde curve als de industriële bedrijvigheid.

2o. De jongste belemmering in de toeneming van het tinverbruik wordt geheel verklaard door de daling van de industriële bedrijvigheid.

3o. De index van de industriële bedrijvigheid, welke in 1932 tot 59.7 daalde, herstelde in 1933 tot 89.3; er was een overeenkomstige stijging van het tinverbruik van 3.400 ton per maand in 1932 tot 5.070 ton per maand in 1933. Zoodoende had de stijging van den tinprijs van £140 einde 1932 tot £220 midden 1933, op welk niveau hij sindsdien bleef, klaarblijkelijk geen invloed op de vraag, en gaf derhalve geen aanleiding om tin door andere materialen te vervangen.

4o. Het verbruik van tin heeft nog niet het niveau van vóór het dalen van den tinprijs bereikt; de grafiek toont echter aan, dat dit niet veroorzaakt is door vervanging, daar de index van de industriële bedrijvigheid, welke gedurende de jaren 1925—1929 tusschen de 100 en 120 schommelde, in het laatste jaar slechts tot 70 à 80 is gestegen.

Consequenties van den bouw van reuzenschepen met regeeringssteun.

De Engelsche „Economist” heeft een interessante beschouwing gegeven naar aanleiding van de te water lating van het „big ship”, de „Queen Mary” gedoopt, dat 70.000 ton groot wordt en den terstond daarop aangevangen bouw van een dergelijk zusterschip.

De geschiedenis van den scheepsbouw heeft geleerd, dat dergelijke evenementen op scheepsbouwgebied vaak een nieuwe periode inluiden. Zulke groote schepen geven soms voor jaren lang den standaard aan, waartoe concurrerende maatschappijen gedwongen zijn over te gaan, willen zij het niet afleggen in den strijd, vooral in de vaart op de Ver. Staten, waarvan de bewoners steeds een voorkeur voor het grootste en snelste schip toonden, ongeacht de reiskosten.

Binnen enkele jaren zal de internationale standaard van oceaanschepen op Amerika dus verhoogd worden. Duitsland met de „Bremen” en de „Europa” heeft dit nieuwe tijdperk ingeluid, Italië is met de „Rex” en de „Conta di Savoia” gevolgd, Frankrijk bouwt de „Normandië” met een zusterschip, terwijl Engeland thans met zijn schepen de kroon zal steken, wat grootte betreft. Hoe deze internationale wedstrijd zich verder zal ontwikkelen, valt thans natuurlijk niet te voorspellen.

„The Economist” waarschuwt ertegen, om niet in dezelfde sauskom sportidealen van wedstrijden, patriotische ambities en nationaal prestige, met gewone gedachten omtrent het drijven van een zaak met winst te vermengen. Als de nuchtere economische zijde naar boven komt, nadat de roes voorbij is, zal men voor de vraag staan, hoe deze schepen geëxploiteerd moeten worden, zoodat er geen tienduizend hutten gebouwd zijn voor duizend passagiers. Dan komt de consequentie naar voren, dat dezelfde regeeringen, die miljoenen van het nationale geld in deze schepen hebben gestoken — in Engeland £10 miljoen — voor vermindering der handelsbelemmeringen zullen hebben te zorgen, opdat het internationale verkeer werkelijk behoefte aan deze reusachtige eenheden zal hebben.

De zichtbare suikervoorraden in de wereld.

De zichtbare voorraden per 1 Sept. zijn volgens Czarnikow :

	1934	1933	1932
Duitsland.....	259.000	340.000	747.000
Tsjecho-Slowakije	94.000	140.000	216.000
Frankrijk	203.000	241.000	219.000
Nederland	197.000	151.000	133.000
België	53.000	57.000	66.000
Hongarije.....	29.000	40.000	27.000
Polen.....	97.000	168.000	173.000
U.K. Geimp. suiker	230.000	289.000	197.000
„ Binnenl. „	39.000	26.000	—
Europa.....	1.201.000	1.452.000	1.778.000
V.S. Alle havens	771.000	425.000	527.000
Cubaansche havens	712.000	676.000	899.000
Cuba binnenland	1.265.000	1.397.000	1.409.000
Java	2.407.000	2.991.000	2.916.000
Totaal.....	6.356.000	6.941.000	7.529.000
waarvan geblokkeerd	351.000	2.100.000	3.247.000

INGEZONDEN STUKKEN.

INTERNATIONALE VERGELIJKBAARHEID VAN INDEXCIJFERS DER GROOTHANDELSPRIJZEN EN DER KOSTEN VAN HET LEVENSONDERHOUD.

Dr. R. Claeys schrijft ons:

De statisticus — en vooral de statisticus, die eenigermate met de eigenaardigheden der indexcijfers, zoowel van groothandelsprijzen als van kosten van het levensonderhoud in aanraking gekomen is — zal bij het lezen der beschouwingen van Dr. J. G. Stridiron over „De resultaten der devaluatie-politiek in het eerste halfjaar 1934” in E.-S.B. van 26 September jl., moeilijk aan den indruk kunnen ontkomen, dat de door dezen aangevoerde bewijzen — tabellen en grafieken — wel wat al te gemakkelijk tot het trekken van conclusies worden aangewend.

Ik moge even de aandacht vragen voor een aanmaning tot meer voorzichtigheid bij het hanteeren van dergelijk materiaal, zonder in de kwestie zelf, waarover het in het artikel gaat, stelling te willen nemen.

Schrijver van het artikel dan heeft aan het „Bulletin mensuel de Statistique” van den Volkenbond de indexcijfers ontleend van groothandelsprijzen en van kosten van levensonderhoud in een 8-tal landen. Voor elk dezer landen, gegroepeerd naar twee categorieën: niet-goudlanden (Engeland, Zweden, Noorwegen, Denemarken) eenerzijds, goudlanden (Nederland, België, Frankrijk, Zwitserland) anderzijds, geeft hij het verloop van beide soorten prijzen over de laatste jaren en biedt daardoor een mogelijkheid van vergelijking: vooreerst van de beweging der groothandelsprijzen met die der kosten van het levensonderhoud in elk land afzonderlijk; vervolgens van ieder dier bewegingen in elk land van de groep der goudlanden, resp. der niet-goudlanden, met de overeenkomstige in elk ander land der zelfde groep; tenslotte van genoemde bewegingen in de groep der goudlanden met die in de niet-goudlanden. Wat dit laatste betreft, berekent hij zelfs een gemiddeld verloop van de groothandelsprijzen en van de kosten van het levensonderhoud voor alle landen van de goudgroep en van die der niet-goudgroep en deze gemiddelden figureeren als samenvatting zoowel in de tabellen als in de grafische voorstelling (grafiek II).

Conclusie: het „blijkt duidelijk, dat de afstand tusschen groothandelsprijzen en kosten van levensonderhoud in de niet-goudlanden, zoowel voor ieder land afzonderlijk als totaal veel *kleiner* is geworden...., hetgeen wijst op herstel van evenwicht. In de goudlanden is de afstand, dus ook de interne versterking daarentegen veel groter geworden....”

Reeds vroeger was ik in de gelegenheid in dit blad uiteen te zetten (30 April 1930 en 14 Juni 1933) welke verschillen er bestaan tusschen de grondslagen, waarop enkele van de meest bekende indexcijfers van groothandelsprijzen berusten, doch vooral welke

essentiële verschillen er bestaan tusschen de grondslagen van de indexcijfers der groothandelsprijzen en van de indexcijfers der kosten van het levensonderhoud, ook in eenzelfde land, zoodanig zelfs dat de onderlinge vergelijkbaarheid er door wordt aange-tast. Ik mag dat thans niet herhalen. Wel moet ik den nadruk erop leggen, dat er bij de tegenwoordige samenstelling der indexcijfers geen enkele reden is, waarom b.v. een daling van het i.c. der groothandelsprijzen zou moeten worden gevolgd door een evenredige daling van dat der kosten van het levensonderhoud, zoodat het ook niets bijzonders is, wanneer beide lijnen uiteenloopen, de afstand er tusschen „groter” wordt. Evenmin is het iets bijzonders, wanneer dat uiteenloopen in verschillende landen in ongelijke mate plaats vindt, daar ook dit voor een groot gedeelte aan technische bijzonderheden van de samenstelling (artikelen, die bij de berekening al of niet worden gebruikt; waardeeringscoëfficiënten, die hun in die berekeningen worden toegekend) kan te wijten zijn. Onder deze omstandigheden gevolgtrekkingen als de gesignaleerde daaruit afleiden, is gevaarlijk.

Om dit aan te toonen, heb ik de lijn der kosten van het levensonderhoud in Nederland omgerekend door toepassing van de Amsterdamsche prijzen (als i.c. voor Nederland blijkt inderdaad dat van Amsterdam te zijn genomen) op de artikelen, die aan een ander indexcijfer, b.v. het Fransche, ten grondslag liggen. Een i.c. als het aldus berekende zou nog als het „Amsterdamsche” i.c. der kosten van het levensonderhoud kunnen doorgaan, daar het bij een dergelijk i.c. toch tenslotte op de prijzen aankomt, en het immers niet ondenkbaar ware, dat de basis van het Amsterdamsche i.c. in plaats van de algemeenheid der gezinsuitgaven, waardoor zij zich kenmerkt, veel smaller ware en b.v. beperkt tot de 13 artikelen in vrij willekeurig vastgestelde verhouding van het Fransche. De samenstellers van het Fransche i.c. meenen toch ook met deze 13 artikelen genoeg te mogen nemen! Het resultaat vindt men hieronder in de vetgedrukte cijfers, die overigens geheel volgens dezelfde methode als de door Dr. Stridiron berekende, verkregen zijn en die dan tegenover het prijsverloop in het niet-goudland Engeland het aldus berekende in het goudland Nederland weergeven.

	Engeland		Nederland		
	Groot-handels-prijzen	Kosten levens-onderh.	Groot-handels-prijzen	Kosten levens-onderh. A'dam	Kosten levens-onderh. A'dam
1933	65.19	86.14	50.58	82.82	69.77
1934 1ste halfj.	69.09	87.08	54.75	84.63	76.65
Verskil:					
in 1933		20.95		32.24	19.19
1ste halfj. 1934		17.99		29.89	21.80

Terwijl dus voor Nederland de tegenstelling van het i.c. der groothandelsprijzen met het officiële Amsterdamsche i.c. der kosten van het levensonderhoud in het eerste halfjaar 1934 een verschil oplevert van 29.88 (tegen een verschil van 17.99 tusschen de beide overeenkomstige Engelsche indices), krijgt men

een verschil van slechts 21.90, indien men bij de bepaling van het laatste van beide cijfers in de artikelen en in hun waardeeringscoëfficiënt een wijziging brengt, welke wijziging evenwel *de prijzen zelf volkomen onaangetast* laat. 21.90 blijft weliswaar meer dan 17.99. Maar het merkwaardige feit doet zich voor, dat voor het jaar 1933, toen het verschil voor Engeland 20.95 bedroeg, het in dezelfde hypothese voor Nederland 19.19 zou hebben bedragen. Dus minder dan in Engeland! Waaruit men dan de gevolgtrekking zou hebben moeten maken, dat in 1933 in het goudland Nederland „de afstand tusschen groothandelsprijzen en kosten van levensonderhoud... kleiner is” (dan in het niet-goudland Engeland), „hetgeen wijst op herstel van evenwicht”!

Dit eene voorbeeld moge volstaan om aan te toonen, welke bedachtzaamheid bij het gebruiken van cijfermateriaal als het hier bedoelde geboden is. Nu kan Dr. Stridiron daartegen aanvoeren, dat hij deze cijfers toch ontleende aan het officiële orgaan van een lichaam als de Volkenbond, hetwelk ze op zijn beurt verzamelde uit de publicaties van de bevoegde autoriteiten in de verschillende landen. En het is inderdaad niet gemakkelijk de tegenwerping te beantwoorden. Deze cijfers zijn immers „het”, en de wijze waarop zij in het Bulletin mensueel zijn afgedrukt, veert als van zelf tot onderlinge vergelijking en tot een gebruik als hier gemaakt is. Ja, deze cijfers zijn immers „het”. Maar dat bewijst, dat er aan het stelsel zelf nog wat ontbreekt en dat het meer dan wenschelijk is, dat men door internationale samenwerking tracht te bereiken, dat de indexcijfers zoo van groothandelsprijzen als van de kosten van levensonderhoud, in de verschillende landen op dezelfde manier worden samengesteld en dus dezelfde betekenis bezitten. Thans is de publicatie ervan, in den vorm zooals door het Bulletin mensueel verzorgd, niet zonder gevaar, omdat bij de beoordeeling van internationale toestanden velen er inderdaad toe gebracht worden die gegevens te gebruiken, zonder zich ervan bewust te zijn, dat zij aldus slechts een *schijn* van nauwkeurigheid in hun betoog betrachten.

N a s c h r i f t. Wij zijn het uit den aard der zaak geheel eens met de critiek die Dr. Claeys uitoefent op de ongelijkmatigheid in de berekening van de indexcijfers van de kosten van levensonderhoud in de verschillende landen.

Wij hebben hiermede van den aanvang af terdege rekening gehouden, door de vergelijking niet te stellen tusschen één goudland en één niet-goudland, maar tusschen een groep van goudlanden en een groep van niet-goudlanden. Op deze wijze elimineert men stellig de grootste verschillen die uit de ongelijkmatigheid der berekeningsmethode voortvloeien. Dat men, indien men voor een oogenblik de vergelijking niet wil stellen tusschen groepen van landen, maar tusschen twee landen afzonderlijk, nl. Engeland en Nederland, de vergelijkbaarheid zou vergrooten, door het goed berekende Engelsche cijfer voor de kosten van levensonderhoud met het in slechte Fransche stijl gecorrigeerde Nederlandsche

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	7-13 Oct. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	7-13 Oct. 1934	Sedert 1 Jan. 1934	Overeenk. tijdvak 1933	1934	1933
Tarwe	32.727	1.074.958	1.207.023	350	29.555	22.251	1.104.513	1.229.274
Rogge	10.723	342.278	322.707	—	15.257	6.669	357.535	329.376
Boekweit	—	17.699	18.365	—	—	25	17.699	18.390
Maïs	36.621	737.644	842.720	9.194	188.470	162.475	926.114	1.005.195
Gerst	5.304	295.992	338.619	1.310	43.290	34.508	339.282	373.127
Haver	1.000	99.901	108.914	—	3.195	3.808	103.096	112.722
Lijnzaad	5.848	172.092	163.169	3.550	192.792	197.402	364.884	360.571
Lijnkoek	680	56.841	98.179	—	25	200	56.866	98.379
Tarwemeel	678	16.320	14.516	75	2.486	5.271	18.806	19.787
Andere meelsoorten	967	46.227	42.110	140	5.795	7.797	52.022	49.907

cijfer te vergelijken, ontgaat ons volkomen. Eenige praktische beteekenis zouden wij aan de berekening van Dr. Claeys alleen dan kunnen toekennen, indien hij den weg in omgekeerde richting was ingeslagen, en het slechte Fransche indexcijfer volgens de goede Nederlandsche methode had gecorrigeerd. Indien hij deze correctie uitvoerbaar acht, mag men het resultaat stellig met belangstelling tegemoet zien.

Dr. J. G. STRIDIRON.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN AUGUSTUS 1934.

Prov. en Gemeentel. Leeningen¹⁾ f 1.985.000,— zijnde:

Nederland

Gem. Enschede f 2.000.000
4% obl. à 99¼% f 1.985.000

Bank- en Credietinstellingen.²⁾

Rubber-Maatschappijen „ 636.000,— zijnde:

Nederland

Aandeelen:

N.V. Hessa Rubber Mij.
f 136.900 aand. à 100% .. f 136.000

Obligatiën:

Id. f 500.000 5½% in
aand. conv. obl. à 100% ... „ 500.000

Kerkelijke Leeningen „ 34.600,—

Nederland f 34.600

Totaal.... f 2.655.600,—

1) Conversie:

Gem. Apeldoorn f 3.487.000 4% obl. à 100¼%.
Gem. Arnhem f 14.132.000 4% obl. à 100¼%.
Gem. Groningen f 5.541.000 4% obl. à 100¾%.
Gem. Groningen f 10.223.000 4% obl. à 100¾%.
Gem. Haarlem f 6.283.000 4% obl. à 100¼%.
Gem. Hillegom f 1.398.000 4% obl. à 100%.
Gem. Nijmegen f 4.879.000 4% obl. à 100¾%.

2) Conversie: Mij. voor Gemeente Crediet f 3.000.000 4% obl. à 100%.

Bovendien:

f 15.100.000,— 3-m. Schatkistpromessen à f 998.723.
„ 28.200.000,— 6 „ „ „ 995.30
„ 23.900.000,— 3 „ Schatkistbiljetten „ „ 1.008.80
„ 3.100.000,— 3-j. „ „ „ 1.015.87
„ 12.000.000,— 5-j. „ „ „ 1.015.87
„ 12.000.000,— 5-j. „ „ „ 1.014.75

De Kerkelijke Leeningen zijn als volgt onderverdeeld:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
		pCt.	pCt.
Geref. Kerk te Amsterdam-Noord (Buiksloot) (waarvan f 16.000 v. conv.)	30.000	4½	100
Geref. Kerk te Sassenheim (waarvan f 44.000 v. conv.)	65.000	4½	100

Emissies in 1934.

	Obligatiën	Aandeelen	Totaal
Januari f	5.985.000,—	—	f 5.985.000,—
Februari „	1.935.375,—	—	„ 1.935.375,—
Maart „	4.167.375,—	—	„ 4.167.375,—
April „	11.500.625,—	—	„ 11.500.625,—
Mei „	2.916.380,—	f 640.000,—	„ 3.556.380,—
Juni „	7.072.000,—	—	„ 7.072.000,—
Juli „	899.067,50	—	„ 899.067,50
Aug. „	2.519.600,—	„ 136.000,—	„ 2.655.600,—
	f 36.995.422,50	f 776.000,—	f 37.771.422,50

GIRO-OMZET BIJ DE NEDERLANDSCHE BANK

	Juli 1934		Juli 1933	
	Posten	Bedrag	Posten	Bedrag
Rek.houders Door H.-bank plaatselijk Voldoening Rijksbelast.	74.811	f 1.617.676.000	58.979	f 1.878.588.000
	58.485	„ 1.382.358.000	44.705	„ 1.619.560.000
	847	„ 15.061.000	874	„ 14.660.000

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Juli 1934	Jan./Juli 1934	Jan./Juli 1933
Prod. Steenkolen in tonnen	1.047.102	7.114.376	7.338.691
Aantal normale werkdagen	261	179	178

II. Bruinkolenmijn „Carisborg”.

Netto-productie in tonnen	6.255½ ²⁾	67.401½	73.744
Aantal normale werkdagen	9	134	154

III. Zoutmijnen. (Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

Afgeleverd:

Geraff. zout(ton)	—	11.932 ³⁾	31.513
Industriezout(„)			
Afvalzout(„)			
Aantal normale werkdagen	—	51 ³⁾	179

	Gezamenl. Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg”	Zoutmijnen
1 Aug. 1934	{10.546 ⁴⁾ 5) 20.783 ⁶⁾	81	—
1 Aug. 1933	{10.877 ⁴⁾ 7) 23.392 ⁶⁾	74	182

1) Staatsmijnen Emma, Hendrik en Maurits; 2) Staatsmijn Wilhelmina en Domantale mijn; 22 Willem-Sophia; 19 Oranje-Nassaumijnen en mijnen Laura-Vereeniging (Laura-Julia). 2) 4.611 ton ruwe kool, 1.644½ ton bruinkoolbriketten. 3) Januari en Mei. 4) Bovengronds. 5) Incl. 2.007 arbeiders in de nevenbedrijven. 6) Ondergronds. 7) Incl. 2.054 arbeiders in de nevenbedrijven.

ONTVANGEN BOEKEN.

Het Westland door Dr. A. A. A. Verbraeck. (Groningen, Den Haag, Batavia 1933; J. B. Wolters' Uitgevers-Maatschappij N.V. Prijs f 4,90).

Bankkredit und Kreditbanken in den Vereinigten Staaten 1920—1932 door R. W. Goldschmidt. (Berlijn 1933; Junker & Dünhaupt Verlag. Prijs R.M. 6,—).

Kort overzicht van het nieuwe chèquerecht door Mr. W. A. van Ravesteijn. (Amsterdam z.j.; N.V. H. van der Marck's Uitgevers-Mij. Prijs geb. f 1,75, ingen. f 1,15).

Omzetbelastingwet 1933 met uitvoeringsmaatregelen door R. Ensingh. (Leiden 1934; A. W. Sijthoff's Uitg.-Mij. Prijs met prospectus f 2,25).

Pro en Contra, nieuwe serie No. 6. *Nederland—België*. Nederlandsch standpunt: Mr. J. Zaaijer, Belgisch standpunt: ? (Baarn 1933; Hollandia-Drukkerij N.V. Prijs f 1,—).

Leven en slagen in deze eeuw der machine door Edward A. Filene. (Amsterdam z.j.; N.V. Drukkerij Jacob van Campen. Prijs ing. f 2,—, geb. f 3,—).

Les chutes d'eau door G. Tochon, secrétaire général de la Société Hydrotechnique de France. (Parijs 1933; Librairie Félix Alcan).

De trek van de plattelandsbevolking in Nederland met Bijlagen door Dr. A. C. de Vooys. (Groningen, den Haag, Batavia 1933; J. B. Wolters. Prijs tezamen f 9,90).

Eisenbahn und Staat door Dr. jur. Bernhard Witte, Reichsbahndirektions-Vizepräsident. (Jena 1932; Verlag von Gustav Fischer).

Op den drempel van 1933 door Herman Salomonson. (Rotterdam 1933; Nijgh & van Ditmar N.V.).

Een serie persgesprekken in briefvorm, geschreven voor „De Locomotief”.

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk. { Disc Wissels. 2 1/2 19 Sept. '33	Lissabon 5 1/2 8 Dec. '33
{ Bel. Binn. Eff. 3 19 Sept. '33	Londen 2 30 Juni '32
{ Vrsch. in R.C. 3 19 Sept. '33	Madrid 6 26 Oct. '32
Athene 7 14 Oct. '33	N.-York F.R.B. 1 1/2 1 Feb. '34
Batavia 4 1 Juli '34	Oslo 3 1/2 22 Mei '33
Belgrado 6 1/2 16 Juli '34	Parijs 2 1/2 31 Mei '34
Berlijn 4 22 Sept. '32	Praag 3 1/2 25 Jan. '33
Boekarest 6 5 Apr. '33	Pretoria 3 1/2 15 Mei '33
Brussel 2 1/2 28 Aug. '34	Rome 3 11 Dec. '33
Budapest 4 1/2 17 Oct. '32	Stockholm .. 2 1/2 1 Dec. '33
Calcutta 3 1/2 16 Feb. '33	Tokio 3.65 2 Juli '33
Dantzig 4 21 Sept. '34	Weenen 4 1/2 27 Juni '34
Helsingfors 4 1/2 20 Dec. '33	Warschau... 5 26 Oct. '33
Kopenhagen 2 1/2 1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk. 2 22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1934				1933	1932	1914
	13 Oct.	8/13 Sept.	1/6 Oct.	24/29 Sept.	9/14 Oct.	10/15 Oct.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	1/2	1/2	1/2-7/16	1/2-7/16	3/8-1/2	1/4-1/2	3/8-3/16
Prolong.	1	1	1	1	1	1	2/4-3/4
Londen Daggeld...	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/2-1	1/4-1	1 3/4-2
Partic. disc.	3/16	3/16-7/8	13/16-7/8	5/8-13/16	11/16-3/4	3/4-1	4/4-3/4
Berlijn Daggeld...	4-5 1/4	4-5 1/4	4-5 1/2	4-5 3/4	4 1/4-5 1/2	4-5 1/2	—
Maandgeld	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-6	4 1/2-5 1/2	—
Part. disc.	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	3 7/8	2 1/8-1/2	—
Warenw...	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/2	4-1 1/4	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	3/4	1-2 1/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3/8	3/8	3/8	3/8	1/2	5/8-7/8	—

1) Koers van 12 Oct. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
9 Oct. 1934	1.46 7/8	7.18 3/4	59.40	9.73 1/2	34.46	100 3/8
10 " 1934	1.47	7.20 1/8	59.35	9.72 1/2	34.45 1/2	100 3/8
11 " 1934	1.46 5/8	7.17 1/4	59.37 1/2	9.72 5/8	34.46	100 3/8
12 " 1934	1.45 3/8	7.20 1/2	59.37 1/2	9.73 1/2	34.44	100 3/8
13 " 1934	1.46 3/10	7.20	59.40	9.72 3/8	34.44	100 3/8
15 " 1934	1.46 3/8	7.18 1/2	59.40	9.72 1/2	34.45	100 3/8
Laagste d.w. 1)	1.45 1/2	7.16 1/2	59.27 1/2	9.72 1/2	34.40	100
Hoogste d.w. 1)	1.47 1/2	7.23 1/2	59.42 1/2	9.73 1/2	34.50	100 3/8
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
9 Oct. 1934	48.13	—	6.16	1.48	12.65	20.17
10 " 1934	48.12	—	6.17	1.48	12.64	20.17
11 " 1934	48.12 1/2	—	6.17 1/2	1.48	12.64 1/2	20.17
12 " 1934	48.10	—	6.17	1.48	12.65	20.17
13 " 1934	48.10	—	6.17	1.48	—	—
15 " 1934	48.10 1/2	—	6.17	1.48	12.65	20.17 1/2
Laagste d.w. 1)	48.05	27.90	6.12 1/2	1.45	12.60	20.07 1/2
Hoogste d.w. 1)	48.17 1/2	28.—	6.20	1.50	12.68 1/2	20.25
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopen- hagen *)	Oslo *)	Hel- sing- fors 1)	Buenos Aires 1)	Mont- real 1)
9 Oct. 1934	37.10	32.12 1/2	36.15	3.17	38 3/8	1.49 7/8
10 " 1934	37.17 1/2	32.20	36.22 1/2	3.17 1/2	38 1/2	1.49 3/8
11 " 1934	36.22 1/2	32.07 1/2	36.07 1/2	3.17	38 5/8	1.49 5/8
12 " 1934	37.12 1/2	32.15	36.17 1/2	3.18	38 3/8	1.49 1/2
13 " 1934	37.17 1/2	32.15	36.17 1/2	3.18	38 5/8	1.49 5/8
15 " 1934	37.05	32.10	37.05	3.18	38 5/8	1.49 5/8
Laagste d.w. 1)	36.75	31.75	35.80	3.13	38	1.49
Hoogste d.w. 1)	37.40	32.40	37.05	3.20	39	1.50 1/2
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.4878

*) Notering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
9 Oct. 1934	4,92 1/8	6,61 1/4	40,40	67,98
10 " 1934	4,89 7/8	6,62	40,44	68,07
11 " 1934	4,93 3/4	6,66 1/8	40,70	68,49
12 " 1934	—	—	—	—
13 " 1934	4,91 3/4	6,64 1/2	40,66	68,40
15 " 1934	4,91 1/2	6,64 1/2	40,63	68,36
16 Oct. 1933	4,54 1/2	5,63	34,—	57,95
Muntpariteit..	4,86	3,90 1/8	23,81 1/2	40 1/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings- eenheden	29 Sept. 1934	6 Oct. 1934	8/13 Oct. '34 Laagste	13 Oct. 1934 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 5/8	97 5/8
Athene	Dr. p. £	515	512	510	510
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8	1/10 1/8
Budapest...	Pen. p. £	16 3/4	16 3/4	16 3/8	16 3/8
Buenos Aires 1)	d. p. \$	29 1/8	29	29 3/8	29 3/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/16	1/6 1/16	1/6 1/32	1/6 1/16
Constantin ..	Piast. p. £	605	605	600	605
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/7 3/8	1/7 1/2	1/7 1/8	1/9 1/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2 1/8	1/2 1/10	1/2 1/8	1/2 1/16
Lissabon	Escu. p. £	110 1/8	110 1/8	109 3/4	110 1/2
Mexico	\$ per £	18	18	17 1/2	18 1/2
Montevideo 2)	d. per £	19 3/4	20	19 1/2	19 3/4
Montreal ..	\$ per £	4.83 1/2	4.80 7/8	4.79 1/2	4.83 1/2
Riod. Janeiro 3)	d. per Mil.	3 3/8	3 19/32	3 3/8	3 9/16
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/5 1/2	1/5 1/2	1/5 3/8	1/7 1/4
Singapore ..	id. p. \$	2/4 5/8	2/4 5/8	2/4 1/16	2/4 5/8
Valparaiso 4)	\$ per £	123.25	121.00	120.25	121.00
Warschau ..	Zl. p. £	26	25 1/8	25 1/2	25 13/16

1) Officiële not. 36 1/2 laten, gemidd. not., welke importeurs hebben te betalen. 31 3/32, sinds 3 Oct. 31 1/32, sinds 5 Oct. 31 3/32. 2) Offic. not. vanaf 25 Sept. 39 1/16, vanaf 1 Oct. 39 3/4, vanaf 8 Oct. 39 3/8, vanaf 9 Oct. 39 1/16, 3) Id. 4 1/4, sinds 28 Sept. 4 1/2, vanaf 2 Oct. 4 1/4. 4) 90 dg. 5) Vanaf 28 Aug. laatste "export" notering.

ZILVERPRIJS

	Londen 1)	N.York 2)		Londen
9 Oct. 1934..	23 3/4	50 3/4	9 Oct. 1934....	142/9
10 " 1934..	23 3/8	51 1/8	10 " 1934....	142/6
11 " 1934..	24 1/2	53 3/8	11 " 1934....	143/3
12 " 1934..	27 7/16	—	12 " 1934....	143/1
13 " 1934..	24 3/8	53 3/8	13 " 1934....	142/8 1/2
15 " 1934..	24 3/8	55 1/2	15 " 1934....	143/1
16 Oct. 1933..	18 1/8	36 1/8	16 Oct. 1933....	128/6
27 Juli 1914..	24 11/16	59	27 Juli 1914....	84/10 1/2

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS

Vorderingen.	29 Sept. 1934	6 Oct. 1934
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandse Bank.....	f 42.364.834,—	f 47.750.273,55
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorsch. op ultimo Augustus 1934 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. endergem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië.....	„ 230.033,37	„ 360.729,91
Id. aan Suriname.....	„ 2.389.415,31	„ 2.389.415,31
Id. aan Curaçao.....	„ 279.908.680,05	„ 270.486.200,62
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldteeningen tegen onderpand.....	„ 12.841.608,02	„ 12.844.665,05
Saldo der postrek. v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	„ 2.647.610,73	„ 2.244.435,88
Verstr. f. laste der Rijksbegr. kasgeldteeningen aan gemeenten (saldo)....	„ 115.433.836,05	„ 115.295.145,84
	„ 3.500,000,—	„ 1.000,000,—
	„ 28.916.361,29	„ 34.727.068,47
	„ 17.252.587,42	„ 19.262.587,42
	„ 35.673.236,77	„ 35.488.236,77

Verplichtingen.

	29 Sept. 1934	6 Oct. 1934
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrooi verstrekt Schatkistbiljetten in omloop.....	—	—
Schatkistpromessen in omloop.....	f 440.950.000,—	f 445.464.000,—
Zilverbons in omloop.....	„ 120.490.000,—	„ 124.550.000,—
Schuld op ultimo Augustus 1934 a/d. gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op die bel. en op de verm. bel.	„ 1.310.950,—	„ 1.308.818,50
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1)....	„ 14.295.710,29	„ 13.309.112,76
Id. aan andere Staatsbedrijven 1)....	„ 103.907.056,33	„ 114.466.944,47
Id. aan diverse instellingen 1)....	„ 61.805,10	„ 76.805,10
Id. in rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.	„ 67.496.797,48	„ 60.015.936,06

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	6 Oct. 1934	13 Oct. 1934
Vorderingen:		
Saldo Javasche Bank.....	f 1.337.000,—	—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	—	—
waaronder Muntbiljetten.....	—	—
Verplichtingen:		
Voorschot 's Rijks kase a. Rijksinstell.	„ 270.468.000,—	f 269.654.000,—
Schatkistpromessen.....	„ 1.750.000,—	„ 1.750.000,—
Schatkistbiljetten.....	„ 12.035.000,—	„ 12.035.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds. Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank. Voorschot van de Javasche Bank....	„ 1.750.000,—	„ 1.750.000,—
	„ 1.634.000,—	„ 1.919.000,—
	—	„ 99.000,—

CURAÇOSCH E BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circu- latie	Voor- schotten aan de kolonie	Dis- conto's	Diverse reke- ningen 1)	Diverse reke- ningen 2)
1 Septemb. 1934	4.555	4.637	117	95	545	86
1 Augustus 1934	4.525	4.554	65	95	515	58
1 Juli 1934	4.535	4.622	146	96	550	116
1 Juni 1934	4.555	4.589	123	99	509	108
1 Septemb. 1933	5.113	5.405	213	132	645	109

1) Sluftp. der activa. 2) Sluftp. der passiva.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE 80 K.G. La Plata loco Rotterdam/Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		DRUIVEN Black Alicante per K.G. Westland		TOMATEN A per 100 K.G. Westland		BLOEM-KOOL 1e soort p. 100 st. Grootebroek ⁵⁾		RUND-VLEESCH (versch) Gem.v.3kw. per 100 KG. Rotterdam		VARKENS-VLEESCH (versch) per 100 KG. Rotterdam	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1925	17,20	100,0	13,07 ⁵⁾	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47 ⁵⁾	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47 ⁵⁾	78,3	13,15	100,6	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	0,80	100,0	20,—	100,0	14,80	100,0	93,—	100,—	77,50	100,—
1929	12,25	71,2	10,87 ⁵⁾	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	0,64	80,0	16,—	80,0	17,23	116,4	96,40	103,7	93,12 ⁵⁾	120,2
1930	9,67 ⁵⁾	56,3	6,22 ⁵⁾	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	0,62	77,5	20,—	100,0	14,22	96,1	108,—	116,1	72,90	94,1
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	0,49	61,3	14,50	72,5	7,54	50,9	88,—	94,6	48,—	61,9
1932	5,22 ⁵⁾	30,4	4,62 ⁵⁾	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	0,41	51,3	11,50	57,5	9,92	67,0	61,—	65,6	37,50	48,4
1933	5,02 ⁵⁾	29,2	3,55	27,2	68,50	29,6	70,00	30,0	148,00	32,0	0,31	38,8	8,21	41,1	—	—	52,—	55,9	49,50	63,9
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	50,50	54,3	44,75	57,7
Febr. "	4,77 ⁵⁾	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	45,—	58,1
Maart "	5,05	29,4	3,82 ⁵⁾	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	—	—	—	—	—	—	46,50	50,0	46,—	59,4
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,3
Mei "	5,40	31,4	3,77 ⁵⁾	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49,—	63,2
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48,—	61,9
Juli "	5,82 ⁵⁾	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	48,50	62,6
Aug. "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	0,41	51,3	8,—	40,0	—	—	49,—	52,7	49,25	63,5
Sept. "	4,95	28,8	3,47 ⁵⁾	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	0,25	31,3	2,70	13,5	9,28	62,7	50,25	54,0	54,—	69,7
Oct. "	4,40	25,6	3,—	22,9	60,25	26,0	63,50	27,0	141,25	30,5	0,27	33,8	8,60	43,0	4,30	29,1	56,25	60,5	54,25	70,0
Nov. "	4,55	26,5	2,95	22,6	74,50	32,2	60,00	25,4	147,25	31,8	—	—	—	—	6,50	41,2	59,50	64,0	54,37 ⁵⁾	70,2
Dec. "	4,57	26,6	3,30	25,3	73,50	31,7	59,25	25,1	154,50	33,4	—	—	—	—	—	—	60,75	65,3	53,50	69,0
Jan. 1934	4,75	27,6	3,10	23,7	65,25	28,2	58,00	24,6	144,25	31,2	—	—	—	—	—	—	62,50	67,2	53,75	69,4
Febr. "	3,40	19,8	2,77 ⁵⁾	21,2	65,25	28,2	58,50	24,8	133,00	28,8	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	53,50	69,0
Maart "	3,25	18,9	2,72 ⁵⁾	20,8	70,75	30,6	58,75	24,9	132,00	28,5	—	—	—	—	—	—	61,75	66,4	50,50	65,2
April "	3,20	18,6	2,70 ⁵⁾	20,7	70,50	30,5	56,75	24,0	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	63,50	68,3	49,12 ⁵⁾	63,4
Mei "	3,32 ⁵⁾	19,2	2,87 ⁵⁾	21,9	62,00	26,8	63,00	26,7	154,50	33,4	—	—	—	—	—	—	65,75	70,7	47,50	61,3
Juni "	3,67 ⁵⁾	21,4	3,17 ⁵⁾	24,3	65,00	28,1	74,75	31,7	156,50	33,8	—	—	—	—	—	—	63,25	68,0	43,75	56,5
Juli "	3,80	22,1	3,30	25,3	71,50	30,9	78,50	33,4	151,25	32,7	—	—	8,28	41,4	—	—	63,—	67,7	44,62 ⁵⁾	57,6
Aug. "	4,37 ⁵⁾	25,4	4,27 ⁵⁾	32,7	83,25	36,0	93,75	39,6	159,25	34,4	0,35	43,8	5,89	29,5	—	—	63,95	68,8	43,30	55,9
Sept. "	4,—	23,3	4,15	31,7	77,25	33,4	93,25	39,5	145,50	31,5	0,25	31,3	2,02	10,1	11,21	75,7	63,55	68,3	42,62 ⁵⁾	55,0
1 Oct. "	3,60	20,9	3,90	29,8	72,00	31,1	94,00	39,8	140,00	30,3	0,21	26,3	2,93	14,7	5,16	34,9	63,— ⁶⁾	67,7	42,— ⁶⁾	54,2
8 " "	3,55	20,6	3,60	27,5	68,00	29,4	92,00	39,0	139,00	30,1	0,20	25,0	5,20	26,0	5,28	35,7	61,— ⁷⁾	65,6	42,50 ⁷⁾	54,8
15 " "	3,70	21,5	3,75	28,7	70,50	30,5	95,00	40,3	137,00	29,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2. van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74,5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) De jaren 1928 en 1929 Broek op Langendijk. 5) 5 Oct. 6) 2 Oct. 7) 11 Oct. 8) 2 Oct. 9) 9 Oct.

Vervolg STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN										DIVERSEN			
	STEENKOLEN Westfaalsche/Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 t/m 33,9 ⁹⁾ Bè s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66 ⁹⁾ \$cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE-HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK-SALPETER Gld. per 100 KG. netto				
	f.	%	\$	%	\$cts.	%	\$cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	f.	%	f.	%		
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	9,50	32,2	13,26	38,2	6,18	51,5
Jan. 1932	8,25	76,3	0,71	42,3	5,25	35,3	6,65	28,6	5,09	17,4	3,38	36,2	16,50	30,0	9,00	30,5	11,63	33,5	7,10	59,2
Febr. "	8,25	76,3	0,71	42,3	4,92 ⁵⁾	33,1	6,90	29,7	5,31	18,1	3,51	37,6	16,25	29,5	9,00	30,5	11,75	33,9	7,25	60,4
Maart "	8,35	77,3	0,71	42,3	4,62 ⁵⁾	31,1	6,90	29,7	5,37	18,3	3,30	35,3	16,50	30,0	8,75	29,7	10,25	29,5	7,40	61,7
April "	8,65	80,1	0,86	51,2	4,34	29,2	6,25	26,9	5,08	17,4	3,08	33,0	16,50	30,0	9,00	30,5	9,25	26,7	7,40	61,7
Mei "	8,30	76,9	0,86	51,2	4,25	28,6	5,80	24,9	4,57	15,6	2,76	29,5	15,75	28,6	8,25	28,0	8,88	25,6	7,40	61,7
Juni "	8,25	76,3	0,86	51,2	4,25	28,6	5,25	22,6	4,44	15,2	2,55	27,3	15,25	27,7	7,75	26,3	9,—	25,9	7,40	61,7
Juli "	8,10	75,0	0,86	51,2	4,25	28,6	5,80	24,9	4,97	17,0	2,77	29,6	16,00	29,1	8,50	28,8	9,75	28,1	—	—
Aug. "	7,80	72,2	0,86	51,2	4,30	28,9	7,35	31,6	5,71	19,5	3,33	35,6	15,75	28,6	8,25	28,0	12,—	34,6	5,70	47,5
Sept. "	7,75	71,8	0,86	51,2	4,37 ⁵⁾	29,4	7,75	33,3	6,37	21,8	3,64	38,9	16,75	30,5	8,75	29,7	13,75	39,6	5,90	49,2
Oct. "	7,65	70,8	0,86	51,2	4,45	29,9	6,50	28,0	5,68	19,4	3,16	33,8	15,75	28,6	8,50	28,8	14,—	40,3	6,—	50,0
Nov. "	7,40	68,5	0,86	51,2	4,60	31,0	6,15	26,5	5,16	17,6	3,—	32,1	15,25	27,7	8,25	28,0	12,—	34,6	6,10	50,8
Dec. "	7,25	67,1	0,74 ⁵⁾	44,3	4,43 ⁵⁾	29,8	5,95	25,6	4,73	16,2	2,80	30,0	15,25	27,7	8,00	27,1	11,50	33,1	6,20	51,7
Jan. 1933	7,05	65,3	0,53	31,5	4,16	28,0	6,15	26,5	5,13	17,5	2,95	31,6	15,75	28,6	8,25	28,0	11,50	33,1	6,30	52,6
Febr. "	7,20	66,7	0,38	22,6	3,97	26,7	6,10	26,2	4,98	17,0	2,78	29,7	15,50	28,2	8,25</					

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	ZUIVEL EN EIERN										METALEN													
	BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p. K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Alkmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 K.G.		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN Locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesb. per Eng. ton		GIETERIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine.		ZILVER cash Londen per Standard Ounce.	
	f.	o.	f.	o.	f.	o.	f.	o.	£	o.	£	o.	£	o.	Sh.	o.	sh.	o.	£	o.	sh.	o.	pence	o.
1925	2,31	100,0	—	56,—	100,0	9,18	100,0	62.1/6	100,0	36,8/6	100,0	261.17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,—	36.3/6	85/6	100,—	85/6	100,—	100,0	
1926	1,98	85,7	—	43.15	77,1	8,15	88,8	58.1/-	93,5	31.1/6	85,3	290.17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34.2/6	94,3	85/-	99,5	28 1/2	89,3	
1927	2,03	87,9	—	43,30	77,3	7,96	86,7	55.14/-	89,7	24.4/-	66,4	290.4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28.10/-	78,8	85/-	99,5	83,3		
1928	2,11	91,3	—	48,05	85,8	7,99	87,0	63.16/-	102,8	21.1/-	57,8	227.5/-	86,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25.5/6	69,9	85/-	99,5	26 1/2	81,1	
1929	2,05	88,7	—	45,40	81,1	8,11	88,3	75.14/-	121,9	23.5/-	63,8	203.15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24.17/6	68,8	85/-	99,5	24 1/2	76,2	
1930	1,66	71,9	—	38,45	68,7	6,72	73,2	54.13/-	88,0	18.1/6	49,6	142.5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16.17/-	46,6	85/-	99,5	17 1/2	55,4	
1931	1,34	58,0	—	31,30	56,9	5,35	58,3	36.5/-	58,4	12.1/-	33,1	110.1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11.10/6	31,9	92/6	108,2	13 1/2	41,6	
1932	0,94	40,7	—	22,70	40,5	4,14	45,1	22.17/-	36,8	8.12/-	23,6	97.2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9.16/-	27,1	118/-	138,0	12 1/2	40,1	
1933	0,61	26,4	0,96	20,20	36,1	3,71	40,4	22.2/6	35,6	7.17/6	21,6	131.18/-	50,1	41/-	56,2	35/-	52,2	10.12/6	29,4	124 7/8	145,8	12 3/8	38,5	
Jan. '33	0,73	31,6	0,89	21,75	38,8	4,27	46,7	19.17/-	32,0	7.8/-	20,3	100.1/6	38,1	40/6	55,5	34/6	51,5	9.19/-	27,5	122 8/8	143,5	11 1/2	36,4	
Febr. "	0,65	28,1	0,91	20,60	36,8	4,35	47,4	20.3/-	32,5	7.7/-	20,2	104.7/6	39,9	43/-	58,9	34/-	50,7	9.15/-	27,0	120/5	140,8	11 1/4	37,2	
Mrt. "	0,53	22,9	0,99	19,40	34,6	2,80	30,5	20.-/6	32,3	7.10/-	20,6	104.18/3	40,1	43/-	58,9	34/7	51,6	10.7/-	28,6	120/5	140,8	12 1/2	38,7	
Apr. "	0,54	23,4	1,-	18,55	33,1	2,07 ⁶	22,6	20.11/6	33,1	7.12/6	20,9	109.17/-	42,0	43/-	58,9	35/6	53,0	10.8/6	28,8	120/1	140,4	12 3/8	39,9	
Mei "	0,52	22,5	1,-	21,80	38,9	2,49	27,1	23.6/6	37,6	8.6/-	22,9	128.17/6	49,2	41/6	56,8	36/6	54,5	10.13/-	29,4	123/6	144,4	13 1/4	41,2	
Juni "	0,52	22,5	1,-	23,50	42,0	2,50	27,2	25.7/-	40,8	9.4/-	25,3	151.10/-	57,9	42/-	57,5	37/-	55,2	11.12/6	32,1	122 3/4	143,0	13 1/4	41,2	
Juli "	0,55	23,8	1,-	18,50	33,0	2,60	28,3	25.16/-	41,6	9.2/-	25,0	148.1/6	56,5	41/6	56,8	35/-	52,2	12.1/-	33,3	123 10/16	144,9	12 1/2	38,7	
Aug. "	0,63	27,3	1,-	18,90	33,8	3,37 ⁶	38,9	24.5/-	39,1	8.4/6	22,6	145.3/-	55,4	41/-	56,2	35/-	52,2	11.7/-	31,4	125/10	147,2	12	37,4	
Sept. "	0,66	28,6	0,95	18,40	32,9	3,91	42,6	22.16/6	36,8	7.16/-	21,4	145.17/6	53,8	39/6	54,1	34/6	51,5	10.18/6	30,2	130/11	153,1	11 1/2	37,2	
Oct. "	0,68	29,4	0,90	19,45	34,7	4,58	51,0	22.1/-	35,5	7.14/-	21,1	145.5/-	55,5	39/6	54,1	34/6	51,5	10.13/-	29,4	131/1	153,3	11 7/8	37,0	
Nov. "	0,65	28,1	0,90	20,80	37,1	5,80	63,2	20.6/6	32,7	7.13/6	21,1	150.9/6	57,5	40/-	54,8	34/6	51,5	9.19/6	27,6	128 5/8	150,1	12 1/4	38,1	
Dec. "	0,60	26,0	1,-	20,40	36,4	5,47 ⁶	59,6	21.1/-	33,9	7.12/-	20,9	153.9/-	58,6	40/6	55,5	36/6	53,7	9.19/6	27,5	126 2/4	147,6	12 1/2	39,1	
Jan. '34	0,50	21,6	1,-	20,40	36,4	5,05	55,0	21.7/-	34,4	7.7/-	20,2	148.3/-	56,8	39/6	54,1	36/-	53,7	9.12/-	26,5	129/6	151,5	12 3/4	39,7	
Febr. "	0,47	20,3	1,-	21,55	38,5	3,68	40,1	20.9/6	33,0	7.4/-	19,8	140.13/-	53,7	39/6	54,1	36/5	54,4	9.-/6	24,9	137/1	160,3	12 1/2	38,9	
Mrt. "	0,44	19,0	1,-	19,90	35,5	2,71	29,5	20.3/-	32,5	7.3/6	19,7	144.15/6	55,3	40/6	55,5	35/3	52,6	9.2/-	25,2	136/8	159,8	12 5/8	39,3	
Apr. "	0,42	18,2	1,-	17,20	30,7	2,72	29,6	20.14/6	33,4	7.4/6	19,8	150.10/6	57,5	41/6	56,8	34/2	51,0	9.7/6	25,9	135 1/4	158,0	12 1/2	38,7	
Mei "	0,41	17,7	1,-	16,05	28,7	2,54	27,7	20.4/-	32,5	6.16/6	18,7	144.19/6	55,4	40/6	55,5	32/9	48,9	9.2/-	25,2	136/3	159,4	12 1/2	37,5	
Juni "	0,41	17,7	1,-	19,40	34,6	2,74 ⁶	29,9	19.18/6	32,1	6.14/-	18,4	140.1/-	53,5	40/6	55,5	31/9	47,4	8.16/-	24,3	137 8/8	161,1	12 1/4	38,1	
Juli "	0,40	17,3	1,-	21,50	38,4	3,21	30,6	18.11/-	29,9	6.14/6	18,5	142.9/-	54,0	40/6	55,5	32/4	48,2	8.6/-	22,9	137 1/11	161,4	12 3/4	39,7	
Aug. "	0,43	18,6	1,-	20,90	37,3	3,32 ⁶	36,2	17.6/-	27,9	6.14/-	18,4	139.7/6	53,2	40/-	54,8	32/6	48,5	8.7/6	23,2	138/6	162,0	13	40,5	
Sept. "	0,43	18,6	1,-	18.12 ⁶	32,4	3,31	36,1	16.10/-	26,6	6.5/6	17,2	137.17/-	52,6	39/6	54,1	32/6	48,5	7.17/-	21,7	141/-	164,9	13 1/8	40,9	
1 Oct. "	0,43 ⁹	18,6	1,-	17,50 ⁶	31,3	3,50	37,1	16.4/-	26,1	6.6/6	17,4	139.17/-	53,1	39/6	54,1	32/6	48,5	7.8/-	20,5	141/6	165,5	13 1/2	41,8	
8 "	0,43 ⁹	18,6	1,-	17,50 ⁷	31,3	3,80	41,4	15.11/3	25,1	6.5/9	17,2	138.6/-	52,8	39/6	54,1	32/6	48,5	7.5/-	20,0	142/6	166,7	13 3/4	42,8	
15 "	0,43 ⁹	18,6	1,-	17,50 ⁷	31,3	3,95	43,0	15.6/6	24,7	6.2/-	16,7	136.6/-	52,1	39/6	52,7	32/6	48,5	7.2/6	19,7	143/1	167/3	14 1/8	44,7	

26 Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2. Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2. van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3

VAN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

	BOUWMATERIALEN										KOLONIALE PRODUCTEN										
	VURENHOUT basis 7" f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN binnenmuur buitenmuur per 1000 stuks		CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER ²⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE A.H. N.-I. thee. A'dam gem. p. Java- en Sumatrathee p. 1/2 K.G.		INDEXCIJFER Grondstoffen Koloniale producten				
	f.	o.	f.	o.	f.	o.	f.	o.	f.	o.	f.	o.	f.	o.	f.	o.	f.	o.			
1925	159,75	100	15,50	100,-	19,-	100,-	42/6	100,-	35,87 ⁶	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,-	94,8	55,375	90,2	2/-	67,4	17,50	93,3	94,25	111,5	96,0	102,8	102,8
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	32,62 ⁶	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12 ⁶	102,0	82,75	97,9	87,5	108,1	108,1
1928	151,50	94,8	12,-	77,4	18,50	97,4	57/3	134,9	31,87 ⁶	88,9	49,625	80,9	-10,75	30,2	15,85	84,5	75,25	89,1	84,6	87,4	87,4
1929	146,00	91,4	14,-	90,3	21,25	111,8	45/10	107,9	27,37 ⁶	76,3	50,75	82,7	-10,25	28,8	13,-	69,3	69,25	82,0	81,9	85,5	85,5
1930	141,50	88,6	12,50	80,6	20,75	109,2	34/11	82,2	22,62 ⁶	63,1	32,5	52,1	-15,875	16,5	9,60	51,2	60,75	71,8	68,0	64,3	64,3
1931	110,75	69,3	10,25	66,1	20,25	106,6	22/5	52,8	15,37 ⁶	42,9	25	40,7	-3	8,4	8,-	42,7	42,50	50,3	46,8	48,6	48,6
1932	69,00	43,2	9,25	59,7	15,-	78,9	19/6	45,9	13,-	36,2	24	39,1	-1,75	4,9	6,32 ⁶	33,7	28,25	33,4	36,1	38,0	38,0
1933	73,50	46,0	10,-	64,5	12,75	67,1	15/4	36,0	9,30	25,9	21,10	34,2	-2,25	6,3	5,52 ⁶	29,5	32,75	38,7	35,2	34,7	34,7
Jan. '32	82,50	51,6	10,-	64,5	18,75	98,7	17/9	41,8	13,12 ⁶	36,6	23	37,5	-2,125	6,0	7,35	39,2	32	37,9	38,5	39,1	39,1
Febr. "	82,50	51,6	10,-	64,5	18,75	98,7	18/1	42,6	14,50	40,4	23	37,5	-2	5,6	7,05	37,6	30	35,5	38,3	38,3	38,3
Mrt. "	70,00	43,8	9,75	62,6	18,-	94,7	21/9	51,2	14,75	41,1	23	37,5	-1,625	4,6	6,25	33,3	31	36,7	37,0	39,7	39,7
Apr. "	70,00	43,8	9,75	62,6	18,-	94,7	20/6	48,2	14,-	39,0	23	37,5	-1,5	4,2	5,90	31,5	29,25	34,6	36,2	38,0	38,0
Mei "	70,00	43,8	8,50	54,8	15,-	78,9	20/6	48,2	13,25	36,9	23,50	38,3	-1,5	4,2	5,62 ⁶	30,0	30,25	35,7	35,2	38,1	38,1
Juni "	70,00	43,8	8,50	54,8	15,-	78,9	20/6	48,2	12,37 ⁶	34,5	24	39,1	-1,375	3,9	6,30	33,6	28,50	33,7	34,2	38,7	

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 15 October 1934.

		Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	Hfdbk. f 21.938.525,61 Bijbnk. „ 230.166,70 Ag.sch. „ 3.201.857,24			f 25.370.549,55
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„			„
Idem eigen portef.	f 866.250,—			„
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„			„ 866.250,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	Hfdbk. f 102.712.753,73 ¹⁾ Bijbnk. „ 5.196.243,99 Ag.sch. „ 39.451.569,31			f 147.360.567,03
Op Effecten	f 142.087.530,49 ¹⁾			„
Op Goederen en Spec.	„ 5.273.036,54			„ 147.360.567,03 ¹⁾
Voorschotten a. h. Rijk	„			„
Munt, Goud	f 102.177.440,—			„
Muntmat., Goud	„ 775.539.667,02			„
	f 877.717.107,02			„
Munt, Zilver, enz.	„ 21.370.611,09			„
Muntmat., Zilver	„			„ 899.087.718,11 ²⁾
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	„			„ 37.681.226,19
Gebouwen en Meub. der Bank	„			„ 4.970.000,—
Diverse rekeningen	„			„ 5.557.952,56
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221)	„			„ 16.996.491,37
	f 1.137.890.754,81			„

		Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—			„
Reservefonds	„ 3.807.914,92			„
Bijzondere reserve	„ 5.000.000,—			„
Pensioenfonds	„ 9.239.346,42			„
Bankbiljetten in omloop	„ 892.046.800,—			„
Bankassigatiën in omloop	„ 118.195,07			„
Rek.-Cour. { Het Rijk	f 53.519.150,89			„
saldo's: { Anderen	„ 151.423.034,71			„ 204.942.185,60
Diverse rekeningen	„ 2.736.312,80			„
	f 1.137.890.754,81			„

Beschikbaar metaalsaldo f 460.058.459,12
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „ 1.150.146.150,—

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) f 73.789.100,—
2) Waarvan in het buitenland „ 45.916.066,06

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings-perc.
	Munt	Muntmat.				
15 Oct. '34	102177	775.540	892.047	205.060	460.058	82
8 „ '34	102176	770.207	901.740	189.051	457.048	82
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen ¹⁾
15 Oct. 1934	25.371	—	147.361	866	5.558
8 „ 1934	25.437	—	145.884	866	6.051
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa. 2) Ruim.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
13 Oct. '34 ²⁾	141.400		188.460	28.320	54.688
6 „ '34 ²⁾	142.150		189.470	29.060	54.738
15 Sept. 1934	113.484	28.005	184.190	35.413	53.649
8 „ 1934	113.483	28.466	185.868	32.518	54.595
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
13 Oct. '34 ²⁾	1.140	75.880		10.150	65
6 „ '34 ²⁾	840.000	75.910		11.280	65
15 Sept. 1934	1.674	9.592	56.903	12.807	64
8 „ 1934	1.227	9.672	57.194	11.150	65
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers-telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
10 Oct. 1934	192.588	379.551	72.388	14.032	10.289
3 „ 1934	192.560	380.816	71.094	12.674	10.060
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
10 Oct. '34	83.384	18.636	107.598	36.867	73.038	44,7
3 „ '34	81.684	13.703	107.040	37.133	71.744	45,4
22 Juli '14	11.005	14.736		42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
5 Oct. '34	82.347	667	10	4.319	924	4.702	3.200
28 Sept. '34	82.281	682	10	5.098	952	4.636	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
5 Oct. '34	5.898	2.440	81.310	311	2.996	17.482
28 Sept. '34	5.898	2.336	81.479	545	3.129	17.673
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan als buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
6 Oct. 1934	78,6	20,9	3,9	3.678,8	78,0
29 Sept. 1934	75,0	20,9	3,9	3.810,6	147,7
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
6 Oct. 1934	433,4	631,8	3.772,6	798,0	248,7
29 Sept. 1934	431,1	609,9	3.918,8	847,6	228,4
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 6 Oct., 29 Sept. 1934, resp. 116, 110 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Data 1934	Goud		Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
11 Oct.	2.634	72	641	49	344	40	3.558	31	182
4 „	2.658	71	668	55	344	40	3.569	39	220

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		„Other cash“ ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
19 Sept. '34	4.981,0	4.957,6	229,7	22,0	5,2
12 „ '34	4.984,0	4.961,0	228,3	23,3	5,2

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
19 Sept. '34	2.430,7	3.146,6	4.294,9	146,7	70,0	—
12 „ '34	2.467,3	3.148,4	4.300,1	146,7	70,0	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de § op 31 Jan. '34 van 100 op 59.06 cents werd gedevalueerd.
2) „Other Cash“ does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.
3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
12 Sept. '34	6	7.855	9.923	2.939	18.628	4.496
5 Aug. '34	6	7.880	9.877	2.916	18.542	4.508

De posten van De Ned. Bank, de Javasche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de betreffende valuta.